

KIF TISTA' TQIEGHED AKKOMODAZZJONI RAĠONEVOLI FIL-PRATTIKA

GWIDA GĦAL PRATTIKI PROMETTENTI FIL-
ĠLIEDA KONTRA D-DISKRIMINAZZJONI TA'
PERSUNI B'DIZABILITÀ FUQ IL-POST TAX-XOĠĦOL

**GĦANDEK
DRITTIJET**

#EUvsDiscrimination

ÇAĦDA TA' RESPONSABILITÀ

L-informazzjoni pprezentata f'din il-Gwida ngħatat direttament minn impjegaturi fuq livell nazzjonali, permezz ta' kwestjonarju, zviluppata għall-kampanja tal-UE kontra d-diskriminazzjoni (EUvsDiscrimination). L-informazzjoni dwar il-prattiki tal-impjieg, inkluż in-numru ta' persuni b'dizabilità impjegati, jew il-miżuri ta' akkomodazzjoni raġonevoli hija għalhekk soġġettiva u l-Kummissjoni Ewropea konsegwentement mhijiex responsabbli għall-validità tal-informazzjoni.

Din il-Gwida thejjet minn Dr Magdi Birtha, Relatur tal-kampanja EUvsDiscrimination, riċerkatrici fiċ-Ċentru Ewropew għall-Politika u r-Riċerka dwar l-Assistenza Soċjali.

La l-Kummissjoni Ewropea u l-ebda persuna li taġixxi f'isem il-Kummissjoni Ewropea ma hija responsabbli għall-użu li jista' jsir mit-tagħrif li gej. Aktar tagħrif dwar l-Unjoni Ewropea huwa disponibbli fuq l-Internet (<http://www.europa.eu>).

IL-KAMPANJA EUvsDISCRIMINATION	06
SFOND	08
X'INHI AKKOMODAZZJONI RAĠONEVOLI?	12
PRATTIKI PROMETTENTI BIEX PERSUNI B'DIŻABILITÀ JIĠU IMPJEGATI FIS-SUQ TAX-XOGĦOL MIFTUĦ	14
A • EŻEMPJI MIS-SETTUR PUBBLIKU	15
▶ Ir-reklutaġġ ta' persuni b'diżabilità fi Bruxelles Environment (il-Belġju)	16
▶ L-impjeg ta' persuni b'diżabilità intellettuali b'ħala ħaddiema taċ-ċivil fil-Gvern tal-Provinċja ta' Biscay (Spanja)	18
▶ L-impjeg ta' persuni fuq l-ispettru tal-awtiżmu fl-Uffiċċju Nazzjonali għall-Ġudikatura (l-Ungerija)	20
▶ Pjan ta' diversità tad-Dipartiment tat-Tifi tan-Nar u tal-Għajnuna Medika Urgenti (SIAMU) fir-Reġjun ta' Brussell-Kapitali (il-Belġju)	22
▶ L-implimentazzjoni tal-pjan tad-diversità fil-Komunità ta' Uccle (il-Belġju)	24
▶ L-aġġustament ta' Uffiċċju tas-Servizz Pubbliku tal-Impjeggi għall-ħtiġijiet ta' impjegat b'diżabilità (Franza)	26
B • EŻEMPJI MIS-SETTUR PRIVAT	29
▶ Katalogu ta' Aċċessibilità Inkluziva f'Shell Global/Shell Bulgaria EAD (il-Bulgarija)	30
▶ Ir-Riabilitazzjoni Vokazzjonali b'ħala servizz tar-Riżorsi Umani f'E.ON Hungary Ltd. (l-Ungerija)	32
▶ Pakkett ta' benefiċċji għall-impjegati b'diżabilità f'ING Bank Śląski S.A. (il-Polonja)	34
▶ L-użu tad-disinn biex jiġi appoġġat l-impjeg ta' persuni b'diżabilitajiet intellettuali fir-Restaurant Le Reflet Nantes (Franza)	36
▶ It-taħriġ u l-impjegar ta' persuni b'diżabilità ma' negozju ġdid ta' żviluppatur tal-web Domino Dizajn d.o.o. (il-Kroazja)	38
▶ L-involvement ta' persuni b'diżabilità fid-dipartimenti kollha tal-fabbrika tal-karti "JSC SMILTANIS IR KO" (il-Litwanja)	40
▶ L-intraprenditorija soċjali f'Etincelle o.s. biex tiġġieled l-isterjotipi u twitti t-triq għall-impjeggi fis-suq tax-xogħol miftuħ (iċ-Ċekja)	42
▶ Intrapriża soċjali ta' suċċess biex tħarreġ persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol miftuħ fi Grupo SIFU (Spanja)	44
C • EŻEMPJU MIS-SOĊJETÀ ĊIVILI	46
▶ "Valueable Network" biex jippromwovi l-inkluzjoni ta' persuni b'diżabilitajiet intellettuali fis-settur tal-ospitalità (l-Italja, Spanja, il-Portugall, l-Ungerija, il-Germanja, it-Turkija)	47
MIN JISTA' JGHINEK TEŻERĊITA D-DRITTIJET TIEGHEK?	48

EUvsDISCRIMINATION CAMPAIGN

F'Mejju 2019, il-Kummissjoni Ewropea nediet il-kampanja #EUvsDiscrimination sabiex tinforma liċ-ċittadini tal-UE bid-drittijiet tagħhom li ma jiġux iddiskriminati.

Għall-finijiet tal-kampanja, ġew prodotti sit web, fuljett u vidjos dwar il-kampanja fil-lingwi uffiċjali kollha tal-UE, u tnediet ukoll strategija għall-midja soċjali. Is-sit web tal-UE pprova liċ-ċittadini bid-dettalji tal-korpi nazzjonali tal-ugwaljanza tagħhom sabiex ikollhom aktar informazzjoni dwar kif jinfurzaw id-drittijiet tagħhom.

Fergħa oħra tal-kampanja ffukat speċifikament fuq **akkomodazzjoni raġonevoli għal persuni b'diżabilità**. Għalhekk, il-Kummissjoni Ewropea organizzat sett ta' avvenimenti bejn Mejju 2019 u Marzu 2020 fi Stati Membri fejn id-differenza fl-impjegi bejn persuni b'diżabilità u dawk mingħajr diżabilità hija fost l-akbar fl-UE. L-azzjonijiet kellhom l-għan li jqajmu kuxjenza fost l-impjegaturi u ċ-ċittadini tal-UE, li mhumiex konxji tal-possibiltajiet li toffri l-leġiżlazzjoni tal-UE, biex jiġġieldu d-diskriminazzjoni fuq il-post tax-xogħol.

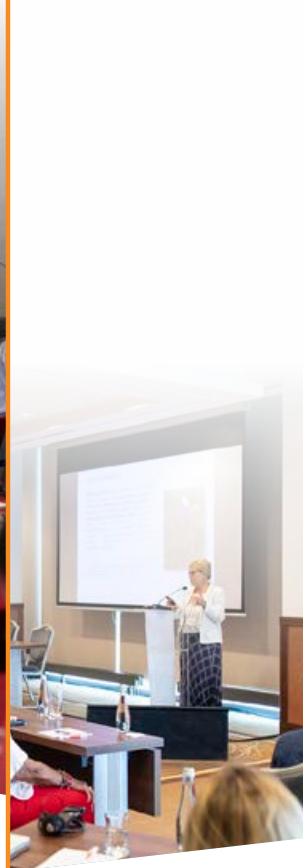
Dawn l-avvenimenti pprovdew opportunità tajba għal laqgħat u diskussjonijiet diretti mal-impjegaturi dwar il-vantaġġi li jimpjegaw persuni b'diżabilità, kif ukoll dwar l-esperjenzi li jipprovdulhom akkomodazzjoni raġonevoli.

BRUSSELL

BUCHAREST

VARSAVJA

L-avvenimenti ta' sensibilizzazzjoni seħnew fl-Istati Membri li ġejjin:

IL-15 TA' MEJJU 2019

BRUSSELL

IL-BELĠJU

IS-7 TA' ĠUNJU 2019

BUCHAREST

IR-RUMANIJA

IS-27 TA' ĠUNJU 2019

VARSAVJA

IL-POLONJA

SOFIJA

PRAGA

VILNIUS

ZAGREB

BUDAPEST

IT-18 TA' OTTUBRU 2019

SOFIJA
IL-BULGARIJA

IS-6 TA' DIČEMBRU 2019

PRAGA
IČ-ČEKJA

IL-15 TA' JANNAR 2020

VILNIUS
IL-LITWANJA

L-24 TA' JANNAR 2020

ZAGREB
IL-KROAZJA

L-24 TA' FRAR 2020

BUDAPEST
L-UNGERIJA

► ID-DIRETTIVA TAL-UE DWAR L-UGWALJANZA FL-IMPJIEGI (DIRETTIVA 2000/78/KE) TIPPROJBIXXI D-DISKRIMINAZZJONI FUQ IL-POST TAX-XOGHOL ABBAZI TAL-ETÀ, IS-SESS, ID-DIŻABILITÀ, L-ORIGINI ETNIKA JEW RAZZJALI, IR-RELIGJON JEW IT-TWEMMIN, JEW L-ORJENTAZZJONI SESSWALI.¹

Mis-sena 2000, il-legiżlazzjoni dwar it-trattament indaqs fil-livell tal-UE stabbilixxiet livelli minimi ta' protezzjoni għal kull min jaħdem fl-UE.

Il-legiżlazzjoni tirrikjedi li l-impjegaturi ma jiddiskriminawx fuq ix-xogħol u tiżgura d-dritt tal-impjegati li ma jiġux iddiskriminati.

Il-liġi tal-UE għalhekk tiggarantixxi li l-persuni li jaħdmu fl-UE jkunu intitolati għal trattament indaqs fir-reklutaġġ, fil-kundizzjonijiet tax-xogħol, fil-promozzjoni, fil-pagi, fl-aċċess għat-taħriġ vokazzjonali, fil-pensjonijiet tax-xogħol u fit-tkeċċija.

L-Istati Membri kollha tal-UE ilhom li ttrasponew din id-Direttiva fi dritt nazzjonali. Madankollu, għad hemm wisq nies li mhumiex konxji ta' dawn id-drittijiet u tal-protezzjoni li toffri. Fl-2014, ir-Rapport Kongunt dwar l-applikazzjoni tad-Direttiva dwar l-Ugwaljanza Razzjali u d-Direttiva dwar l-Ugwaljanza fl-Impjegat ikkonkluda li "l-isfida ewlenija issa hija li jiġdied l-għarfien tal-protezzjoni li diġà teżisti u li tkun żgurata l-implimentazzjoni u l-applikazzjoni fil-prattika aħjar [tagħha]."² Skont Ewrobarometru Speċjali dwar "Id-Diskriminazzjoni fl-UE fl-2015", kważi nofs in-nies ma jkunux jafu d-drittijiet tagħhom f'każ ta' diskriminazzjoni.³ L-istħarriġ juri wkoll li madwar wieħed minn kull

tmien Ewropej iqisu lilhom infushom bħala parti minn grupp li jinsab f'riskju ta' diskriminazzjoni minħabba li jinsabu f'minoranza razzjali jew etnika, għandhom diżabilità, jew minħabba s-sess, l-orjentazzjoni sesswali, l-età, ir-religjon u/jew it-twemmin tagħhom.

Id-diskriminazzjoni, id-diskors ta' mibegħda u l-attakki kontra l-minoranzi sfortunatament jibqgħu realtà ta' kuljum għal ħafna nies fl-Unjoni Ewropea.

B'mod partikolari, għadha teżisti differenza sinifikanti ta' 24,2 punti perċentwali bejn is-sitwazzjoni tal-impjegat ta' persuni b'diżabilità u ta' dawk mingħajr diżabilità.⁴ Dan ifisser li **persuni b'diżabilità għandhom anqas probabbiltà li jiġu impjegati minn persuni mingħajr diżabilità** u d-differenza hija saħansitra akbar għal persuni b'diżabilitajiet aktar severi. Minħabba li tradizzjonalment kienu esklużi mis-suq tax-xogħol, il-persuni b'diżabilità jkunu soġġetti għall-esklużjoni soċjali u l-privazzjoni kif ukoll ikunu f'riskju oġġa ta' faqar u jsibu ostakli sinifikanti għall-parteeċipazzjoni tagħhom fis-soċjetà. Madankollu, l-impjegat huwa essenzjali biex tinkiseb

l-inkluzjoni soċjali, biex jitnaqqas il-faqar u biex jitnaqqas l-inugwaljanzi madwar l-Unjoni.

Dan id-distakk persistenti fl-impjegati għadu jeżisti, minkejja li l-UE u l-Istati Membri kollha tagħha rratifikaw il-**Konvenzjoni tan-NU dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità (UNCPRD)**, li espliċitament tipprojbixxi d-diskriminazzjoni abbażi tad-diżabilità fis-suq tax-xogħol u tistieden lill-Istati Partijiet jiżguraw **akkomodazzjoni raġonevoli fuq il-post tax-xogħol**. Akkomodazzjoni raġonevoli tfisser li għandhom isiru aġġustamenti meħtieġa u xierqa sabiex jiġi żgurat li l-persuni b'diżabilità jgawdu mid-drittijiet tal-bniedem tagħhom. Il-provvista ta' akkomodazzjoni raġonevoli ttejjeb l-aċċess ta' persuni b'diżabilità għas-suq tax-xogħol miftuħ.

Reasonable accommodation means necessary and appropriate adjustments should be made to ensure to persons with disabilities the enjoyment of their human rights. Providing reasonable accommodation improves the access of persons with disabilities to the open labour market.

ARA L-KAŻ KUMMERĊJALI

XI VANTAĠĠI META TAMPJEGA PERSUNI B'DIŻABILITÀ

- ▶ Jipprovdi l-opportunità li tirrekluta minn fixxa usa' ta' talent
- ▶ Inaqqs id-dawran tal-impjegati
- ▶ Inaqqs l-ispejjeż tas-saħħa fuq ix-xogħol
- ▶ Inaqqs l-assenzi tal-persunal,
- ▶ Itejjeb il-moral tal-persunal,
- ▶ Itejjeb il-fehim tal-klijenti li jwassal għal aktar klijenti,
- ▶ Impatt pożittiv fuq l-immagni korporattiva,
- ▶ Jimminimizza r-riskji legali,
- ▶ Redditu ta' EUR 1,48 għal kull EUR 1 li jintnefaq,
- ▶ Iżid ir-rekwiżit għall-organizzazzjonijiet sħab,
- ▶ Daqs dejjem jikber tas-suq għaliex persuna 1 minn kull 3 persuni tinħakem minn xi diżabilità bejn l-età ta' 50 u 65 sena.

1 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX:32000L0078>; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=CELEX%3A32000L0043>

2 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/MT/TXT/?uri=celex%3A52014DC0002>

3 <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPECIAL/surveyKy/2077>

4 EUROSTAT EU SILC analizzat minn ANED: <https://www.disability-europe.net/downloads/1045-europe-2020-data-people-with-disabilities-tables-eu-silc-2017>

IR-RATA TA' IMPJIEG SKONT L-ISTATUS TA' DIŻABILITÀ U L-ISTAT MEMBRU (ETÀ 20-64)

2017

Sors tad-data:
EU SILC 2017 kif analizzat mill-ANED.

	DIŻABILITÀ				DIŻABILITÀ		
	IVA %	LE %	Distakk (f'punti percentwali)		IVA %	LE %	Distakk (f'punti percentwali)
AT	56,3	76,9	20,6	IE	32,2	74,3	42,2
BE	42,5	74,4	31,8	IT	51,8	65,5	13,7
BG	39,5	73,7	34,2	LT	47,3	79,2	31,9
CY	47,3	71,0	23,7	LU	53,0	68,9	16,0
CZ	49,4	79,1	29,7	LV	61,8	78,9	17,1
DE	51,8	79,4	27,7	MT	37,2	73,6	36,5
DK	57,7	80,8	23,1	NL	58,5	81,5	23,0
EE	62,2	83,0	20,8	PL	42,5	74,5	32,0
EL	36,7	59,7	23,0	PT	56,1	75,0	18,9
ES	40,1	67,6	27,5	RO	43,7	74,3	30,6
FI	54,4	74,4	20,0	SE	52,6	83,5	30,9
FR	55,5	74,0	18,6	SI	53,7	73,5	19,8
HR	33,8	65,9	32,2	SK	57,7	80,0	22,4
HU	46,7	76,1	29,5	UK	52,9	83,4	30,5

Ir-rata ta' impjieg FL-EU

DIŻABILITÀ

IVA %	LE %
50,6	74,8

Distakk
(f'punti percentwali)

24,2

L-għan ta' din il-Gwida huwa li **ttejjeb il-fehim ġenerali dwar xi tfisser akkomodazzjoni raġonevoli u kif din tiġi implimentata**. Il-Gwida tiffoka specifkament fuq l-akkomodazzjoni raġonevoli u d-diżabilità u se tenfasizza wħud mill-benefiċċji li jiġu impjegati persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol miftuħ. Sa ċertu punt, se tiċċara kif għandhom jiġu indirizzati l-isterjotipi u l-kunċetti żbaljati l-aktar komuni dwar l-ispejjeż, jew il-kumplikazzjonijiet biex wieħed jipprovdi akkomodazzjoni raġonevoli għall-persuni b'diżabilità. .

Il-Gwida turi Prattiki promettenti minn madwar l-UE ta' impjegaturi pubbliċi u privati impenjati li diġà jappoġġjaw l-inkluzjoni fis-suq tax-xogħol ta' persuni b'diżabilità permezz ta' diversi miżuri u vizjoni kbira ta' kif joħolqu ambjent tax-xogħol varjat u flessibbli. Kollha kemm huma jaqblu fuq haġa waħda: il-fatt li jkun hemm persuni b'diżabilità fl-uffiċċji u fil-kumpaniji tagħhom hija sitwazzjoni fejn kulhadd jibbenefika minnha. Fl-aħħar nett, nisperaw li l-Gwida tispira lil impjegaturi oħrajn biex jimpjegaw aktar persuni b'diżabilità u jsibu soluzzjonijiet biex jipprovduhom b'akkomodazzjoni raġonevoli.

► X'TIP TA' DISKRIMINAZZJONI TEŽISTI FUQ IL-POST TAX-XOGĦOL?

HEMM DIVERSI SITWAZZJONIJIET KOPERTI MIL-LIĠI TAL-UE:

- **Id-diskriminazzjoni diretta** hija meta l-impjegatur jittrattak agħar minn xi hadd ieħor f'sitwazzjoni simili, abbażi tal-età, tas-sess, tad-diżabilità, tal-oriġini etnika jew razzjali, tar-reliġjon jew tat-twelmin, jew tal-orjentazzjoni sesswali. *Eżempju ta' dan huwa li wieħed jirrifjuta li jirrekluta lil xi hadd għax għandu aktar minn 50 sena.*
- **Id-diskriminazzjoni indiretta** hija fejn Prattika, politika jew regola li tapplika għal kulhadd ikollha effett negattiv fuq xi nies. Dawn il-miżuri jidhru newtrali mal-ewwel daqqa t'għajn, iżda fil-fatt jiddiskriminaw kontra ċerti persuni. *Pereżempju, l-implimentazzjoni ta' regoli li mhumiex favorevoli għall-ħaddiema part-time jistgħu jiddiskriminaw indirettament kontra n-nisa peress li l-bičča l-kbira tal-ħaddiema part-time huma nisa.*
- Il-**fastidju** huwa forma oħra ta' diskriminazzjoni fuq il-post tax-xogħol. Din hija mgħiba mhux mixtieqa, bullying jew imgħiba oħra li għandha l-għan jew l-effett li toħloq ambjent intimidanti, ostili, degradanti, umiljanti jew offensiv. *Pereżempju, jekk l-imgħallem jew xi kollegi jgħidu ċajt abbażi tal-orjentazzjoni sesswali lil xi kollega omosesswali/lesbjana tagħhom.*
- L-**istruzzjoni** għad-diskriminazzjoni hija meta persuna tincita persuna oħra biex tiddiskrimina kontra xi hadd ieħor. *Pereżempju, jekk l-impjegatur jitlob aġenzija tax-xogħol temporanju biex issib biss ħaddiema taħt l-40 sena.*
- Il-**vittimizzazzjoni** hija fejn in-nies isofru konsegwenzi negattivi b'reazzjoni għal ilment dwar id-diskriminazzjoni. *Pereżempju, jekk xi hadd tkeċċa jew gie rrifjutat promozzjoni minħabba li ressaq ilment ta' diskriminazzjoni kontra l-imgħallem tiegħu.*

▶ X'INHI AKKOMODAZZJONI RAĠONEVOLI?

Akkomodazzjoni raġonevoli hija kwalunkwe bidla f'impjeg jew f'ambjent tax-xogħol li hija meħtieġa sabiex persuna b'diżabilità tkun tista' tapplika, twestaq u tavvanza fil-funzjonijiet tax-xogħol, jew tikseb taħriġ fuq bażi ugwali ma' ħaddieħor. L-iskop ta' akkomodazzjoni raġonevoli huwa li tippermetti lill-persuni b'diżabilità jkollhom aċċess għal impjeg, jipparteċipaw fih jew javvanzaw fih. B'hekk, l-impjegati b'diżabilità jistgħu jiksbu l-istess riżultati tax-xogħol u jkollhom opportunitajiet indaqs bħall-impjegati mingħajr diżabilità, billi jagħmlu l-affarijiet b'mod xi f'it differenti.

L-akkomodazzjoni raġonevoli hija mmirata lejn kwalunkwe impjegat b'diżabilità. Id-dritt għal akkomodazzjoni raġonevoli jestendi għall-attivitatijiet kollha relatati max-xogħol koperti mid-dritt tal-UE, mill-proċess tal-applikazzjoni għax-xogħol sat-terminazzjoni, u jinkludi l-kundizzjonijiet tax-xogħol u l-benefiċċji supplimentari. Jekk għandek xi diżabilità u temmen li teħtieġ

X'TGĦID IL-LIĠI?

Skont id-**Direttiva tal-UE dwar l-Ugwaljanza fl-Impjegi**, l-impjegaturi għandhom jipprovdu akkomodazzjoni raġonevoli lill-impjegati b'diżabilità, **sal-punt li dan ma jimponix piż sproporzjonat fuq l-impjegatur**. Din tistabbilixxi dmirijiet ta' akkomodazzjoni raġonevoli, li jistgħu jinkludu soluzzjonijiet tekniċi bħall-provvista ta' tagħmir. Skont id-Direttiva, akkomodazzjoni raġonevoli tfisser li:

“Dawk li jħaddmu għandhom jieħdu miżuri approprijati, meta meħtieġa f'każ partikulari, biex jippermettu persuna b'diżabilità li jkollha aċċess għal, u tipparteċipa fil-, jew tavvanza fl-impjeg, jew titħarreg, sakemm dawn il-miżuri ma jimponux piż sproporzjonat fuq min iħaddem. Dan il-piż ma jitqiesx sproporzjonat meta jiġi mnaqqas biżżejjed permezz ta' miżuri li jkunu jeżistu fil-qafas tal-politika dwar diżabilità fl-Istat Membru kkonċernat.
(L-Artikolu 5 tad-Direttiva tal-Kunsill 2000/78/KE)

L-akkomodazzjoni raġonevoli hija wkoll obbligu skont il-**Konvenzjoni tan-Nazzjonijiet Uniti dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità (UNCPRD)**, li tagħha l-UE u l-Istati Membri kollha tagħha huma partijiet. Il-Konvenzjoni tiddefinixxi akkomodazzjoni raġonevoli bħala:

“Modifiki u aġġustamenti meħtieġa u xierqa li ma jimponux piż sproporzjonat jew mhux dovut, fejn meħtieġ f'każ partikolari, biex jiżguraw li persuni b'diżabilità jgawdu jew jeżerċitaw fuq bażi ugwali ma' oħrajn id-drittijiet tal-bniedem u l-libertajiet fundamentali kollha.”
(Artikolu 2 UNCPRD).

► X'AKKOMODAZZJONI TISTA' TIGI OFFRUTA?

It-tipi ewlenin ta' akkomodazzjoni raġonevoli jinkludu soluzzjonijiet tekniċi, arranġamenti tax-xogħol, miżuri ta' taħriġ u miżuri ta' sensibilizzazzjoni.

Is-soluzzjonijiet tekniċi jistgħu jinkludu:

- L-installazzjoni ta' lifts jew rampi,
- It-tqegħid tal-għamara tal-uffiċċju f'għoli xieraq,
- L-installazzjoni ta' software tal-kompjuter bħal apparat li jaqra l-iskrin, lentijiet li jkabbbru l-iskrin jew software li jagħraf id-diskors, eċċ.,
- Il-provvista ta' terminals bil-Braille,
- L-installazzjoni ta' interpretazzjoni f'ħin reali permezz tat-telekomunikazzjoni.

Huwa importanti li wieħed jinnotta li **akkomodazzjoni raġonevoli tikkomplementa l-miżuri ta' aċċessibilità u meta l-aċċessibilità** tkun diġà ggarantita, l-arranġament ta' akkomodazzjoni raġonevoli, f'dak li jirrigwarda apparat tekniku huwa ħafna aktar sempliċi u jiswa anqas flus.

IDEAT ŻBALJATI DWAR L-AKKOMODAZZJONI RAĠONEVOLI

- Normalment tiswa ħafna flus.
- Il-proċess biex tipprovi l-akkomodazzjonijiet għall-impjegati b'diżabilità huwa kkumplikat.
- L-għarfien espert speċjalizzat huwa dejjem meħtieġ biex wieħed ikun jista' jippjana u joffri akkomodazzjoni raġonevoli.
- Mhijiex prijorità għat-tmexxija ewlenija tal-kumpanija li timpjega persuni b'diżabilità.
- L-impjegat ta' persuni b'diżabilità jzid ir-riskji għas-saħħa u s-sigurtà.

Każijiet oħra ta' akkomodazzjoni raġonevoli jistgħu jkunu relatati ma':

- **Arranġamenti tax-xogħol**, bħal billi jiġu offruti ħinijiet tax-xogħol flessibbli, it-teleworking, il-leave, ir-rilokazzjoni għal uffiċċju ġdid jew ir-riallokazzjoni għal impjegat differenti jekk dan jintalab mill-impjegat.
- **Taħriġ** li jgħin lill-impjegati jużaw teknoloġija ta' assistenza meta jkunu fuq ix-xogħol u **mentoragġ** biex l-impjegati jkunu jistgħu jegħlbu kwalunkwe ostaklu li jiltaqgħu miegħu fuq il-post tax-xogħol.
- **Tibdil fil-proċeduri u fil-politiki**, bħaċ-centralizzazzjoni tas-sistema li permezz tagħha l-impjegati jistgħu jitolbu l-appoġġ għall-aċċessibilità.
- **Miżuri ta' sensibilizzazzjoni** sabiex persuni b'diżabilità jkunu jistgħu jwettqu xogħolhom f'ambjent tax-xogħol li jappoġġa lil dak li jkun.

KAXXA TA' VERIFIKA: X'INHU "RAĠONEVOLI"?

- Se taħdem? Tindirizza l-ħtiġijiet partikolari tal-impjegat b'diżabilità?
- Hija Prattika?
- Se tirriżulta fi spejjeż diretti u indiretti mhux sostenibbli għall-impjegatur?
- Jekk jiġġarrbu xi spejjeż, hemm riżorsi esterni (sussidji u għarfien espert) disponibbli biex jappoġġjaw lill-impjegaturi?
- Se tfixkel impjegati oħrajn milli jkunu jistgħu jagħmlu xogħolhom?
- Tista' ssir mingħajr implikazzjonijiet fuq is-saħħa u s-sikurezza?

▶ PRATTIKI PROMETTENTI BIEX PERSUNI B'DIZABILITÀ JIĠU IMPJEGATI FIS-SUQ TAX-XOGĦOL MIFTUĦ

Din it-taqsimha tal-Gwida tipprezenta l-prattiki promettenti li waslu bhala parti mill-kampanja #EUvsDiscrimination, wara d-diskussjonijiet imqanqla mal-impjegaturi matul l-avvenimenti nazzjonali ta' sensibilizzazzjoni.

Matul il-proċess tal-għażla kien aspett importanti li jiġu inkluzi impjegaturi kemm mis-settur pubbliku kif ukoll mis-settur privat. Dawn huma impjegaturi impenjati, li rrekutaw persuni b'dizabilità fis-suq tax-xogħol miftuħ u li diġà wrew tmexxija eċċezzjonali fil-mod kif wieħed jista' jirnexxielu jipprovi akkomodazzjoni raġonevoli lill-impjegati b'dizabilità f'ambjenti tax-xogħol differenti.

Meta wieħed jaqra dawn il-prattiki promettenti, huwa ċar li bosta impjegaturi madwar l-Ewropa diġà huma impenjati biex joħolqu post tax-xogħol inkluziv billi jagħmlu xi aġġustamenti meħtieġa, minhabba li jikkunsidraw li r-reklutaġġ ta' persuni b'dizabilità tejjeb l-ambjent tax-xogħol u l-prestazzjoni tan-negozji tagħhom.

A. EŻEMPJI MIS- SETTUR PUBBLIKU

- Lr-reklutaġġ ta' persuni b'diżabilità fi Bruxelles Environment (il-Belġju)
- L-impjieg ta' persuni b'diżabilità intellettuali bħala haddiema taċ-ċivil fil-Gvern tal-Provinċja ta' Biscay (Spanja)
- L-impjieg ta' persuni fuq l-ispettru tal-awtiżmu fl-Uffiċċju Nazzjonali għall-Ġudikatura (l-Ungerija)
- Pjan ta' diversità tad-Dipartiment tat-Tifi tan-Nar u tal-Għajjuna Medika Urgenti (SIAMU) fir-Regjun ta' Brussell-Kapitali (il-Belġju)
- L-implimentazzjoni tal-pjan tad-diversità fil-Komunità ta' Uccle (il-Belġju)
- L-aġġustament ta' Uffiċċju tas-Servizz Pubbliku tal-Impjeggi għall-htigijiet ta' impjegat b'diżabilità (Franza)

IL-BELĠJU

IR-REKLUTAĠĠ TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ FI BRUXELLES ENVIRONMENT (IL-BELĠJU)

DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Minn Jannar 2018, *Bruxelles Environment* fittxet li tirrekluta persuni b'diżabilità għal kull tip ta' pożizzjoni (eż. haddiema fuq il-post, persunal amministrattiv, manigerjali, mhux manigerjali, eċċ.) taħt kuntratti differenti (kuntratti permanenti, kuntratti għal terminu fiss eċċ.). Hija introduċiet għadd ta' miżuri konkreti biex tiżgura r-reklutaġġ u l-integrazzjoni b'suċċess ta' impjegati b'diżabilitajiet:

- ▶ Fil-formoli ta' applikazzjoni għax-xogħol hemm inkluz diġarazzjoni ċara u kaxxa ta' verifika, b'enfasi li Bruxelles Environment tixtieq tirrekluta persuni minn sfondi diversi bla ebda diskriminazzjoni u li persuni b'diżabilità jistgħu jitolbu akkomodazzjonijiet raġonevoli;
- ▶ Il-proċess ta' reklutaġġ jista' jiġi adattat biex jissodisfa l-ftigijiet ta' persuni b'diżabilità (eż. interpretazzjoni bil-lingwa tas-sinjali, adattamenti tat-testi);
- ▶ Sar awditu komprensiv tal-aċċessibilità fl-uffiċċji tagħha li wassal biex saru l-adattamenti meħtieġa għall-integrazzjoni bla xkiel tal-impjegati b'diżabilità;
- ▶ Sar skambju ta' esperjenzi ma' amministrazzjonijiet pubbliċi oħra biex twessa' u ttejjeb il-politika tal-impjegi inkluziva tagħha;
- ▶ Il-membri kollha tal-persunal irċevew komunikazzjoni bil-miktub dwar il-politika tal-impjegi inkluziva tal-organizzazzjoni u madwar 50 impjegat ipparteċipaw f'avveniment intern ta' sensibilizzazzjoni.

Bruxelles Environment irrikonoxxiet li hemm interess professjonali reali fir-reklutaġġ ta' persuni b'diżabilità. Meta tkun qed tirrekluta xi hadd b'diżabilità, l-organizzazzjoni trid li l-integrazzjoni tiegħu tkun kemm jista' jkun mingħajr xkiel f'ambjent nondiskriminatorju, rassikuranti u sensittiv.

QASAM TA' ATTIVITÀ

- ▶ Ambjent/
Amministrazzjoni pubblika

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

- ▶ 5

KUNTATT

www.environnement.brussels

Il-manigment tal-organizzazzjoni huwa impenjat li jipprovdi appoġġ finanzjarju stabbli għall-impjeg ta' persuni b'diżabilità u li jipprovdi lhom akkomodazzjoni raġonevoli (pereżempju fl-2018, l-ispiza tal-interpretazzjoni bil-lingwa bis-sinjali kienet ta' EUR 30 000). L-għarfien tal-persunal huwa kruċjali biex ikunu inkluzi impjegati b'diżabilità fit-tim, għalhekk meta ġardinar trux ġie rreklutat fuq kuntratt indefinit, *Bruxelles Environment* organizzat 4 lezzjonijiet ta' nofstanhar bil-lingwa tas-sinjali Franċiża għall-kollegi diretti tiegħu matul is-sigħat tax-xogħol b'kollaborazzjoni ma' assoċjazzjoni speċjalizzata.

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Il-persuni b'diżabilità ġeneralment ma jkunux irrappreżentati biżżejjed fost l-applikanti. Għalhekk, Bruxelles Environment tikkollabora ma' assoċjazzjonijiet ta' persuni b'diżabilità u ma' fornituri ta' servizzi fil-livell reġjonali biex issib kandidati xierqa. Madankollu, it-tim tar-riżorsi umani kellu jkun ippreparat bir-reqqa biex jiġġudika kandidati b'diżabilità fuq il-ħiliet tagħhom biss, mingħajr ebda preġudizzju għad-diżabilità tagħhom.

Hemm ukoll għadd ta' sfidi amministrattivi. Pereżempju, Bruxelles Environment trid timpjega persuni b'diżabilità fuq kuntratt speċjali, iżda huwa diffiċli li tikkombina dawn l-arranġamenti mal-ispeċifitajiet tal-amministrazzjoni tagħha

stess. L-akkwist pubbliku jista' wkoll jaġġmilha diffiċli li tiġi pprovduta akkomodazzjoni raġonevoli, pereżempju jekk interpretu tal-lingwa bis-sinjali jkun jeħtieġ li jiġi kkuntrattat ta' malajr għall-proċess ta' reklutaġġ.

Il-ġlieda kontra l-isterjotipi u l-bidla fil-mentalità hija proċess twil li għandu jseħħ f'livelli differenti. Is-sensibilizzazzjoni għandha tkompli anki diversi snin wara r-reklutaġġ ta' persuna b'diżabilità, jew ta' membri ta' kwalunkwe grupp vulnerabbli ieħor. Il-membri tal-persunal iridu jifhmu li akkomodazzjoni raġonevoli mhijiex dwar li wieħed jiffavorixxi kandidat fuq ieħor, iżda hija miżura li tiżgura li l-kandidati jkollhom l-istess opportunitajiet biex jipproduċu l-istess riżultat.

“ Huwa importanti li jiġi enfasizzat li l-impjeg ta' xi ħadd b'diżabilità mhuwiex proġett ta' karità għal Bruxelles Environment, iżda jgħib valur miżjud reali għall-organizzazzjoni.

Il-proġett se jkompli jiżviluppa aktar fil-futur qrib, permezz ta' kollaborazzjoni aħjar ma' amministrazzjonijiet reġjonali oħra, koeżjoni akbar bejn servizzi ta' appoġġ differenti, investiment intern f'dan il-qasam (kemm f'termini umani kif ukoll finanzjarji) u permezz ta' sensibilizzazzjoni kontinwa.

SPANJA

▶ L-IMPJEG TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ INTELLETTWALI BĦALA HADDIEMA TAÇ-ĊIVIL FIL-GVERN TAL-PROVINĊJA TA' BISCAY (SPANJA)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Il-Gvern tal-Provinċja ta' Biscay għandu esperjenza twila fl-impjeg ta' persuni b'diżabilità, hliet għal persuni b'diżabilità intellettuali. Għalhekk, fl-2017, il-Gvern approva offerta ta' impjeg pubbliku għal hames postijiet tal-persunal tas-servizzi mmirati lejn persuni b'diżabilità intellettuali.

QASAM TA' ATTIVITÀ

- ▶ Amministrazzjoni pubblika

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

- ▶ 5

KUNTATT

<https://web.bizkaia.eus>

L-għan tas-sejha kien ir-reklutaġġ ta' hames impjegati taç-ċivil permezz ta' proċess ta' reklutaġġ standard, iżda adattat, f'diversi stadji. L-għan ġenerali kien li tiġi appoġġata l-inkluzjoni soċjali u fis-suq tax-xogħol tal-persuni l-aktar żvantaġġati. L-ispeċifità ta' din is-sejha kienet teħtieġ li l-Gvern jadotta modi ġodda ta' hidma, inkluzi arrangamenti aktar flessibbli. L-impenn politiku kellu rwol fundamentali biex din l-inizjattiva tirnexxi. Il-Gvern irċieva total ta' 281 applikazzjoni, li minnhom hames persuni ġew reklutati u 146 persuna ġew miżjuda f'bank tax-xogħol, għal aktar opportunitajiet potenzjali.

Il-proċess ta' reklutaġg kellu erba' fażijiet distinti, b'kull waħda kellha rwol ewlieni fil-kisba ta' riżultati pożittivi:

- 1. Il-fehim tal-ħtiġijiet ta' persuni b'diżabilitajiet intellettuali:** L-eliminazzjoni tal-preġudizzji u tal-isterjotipi eżistenti, it-taħriġ tal-persunal tar-riżorsi umani dwar kif għandu jhejji d-dokumentazzjoni tas-sejha b'mod faċli biex tinqara, taħriġ intern fis-sensibilizzazzjoni, l-involvement ta' persuni b'diżabilitajiet intellettuali fil-proċess kollu.
- 2. L-organizzazzjoni tal-proċess ta' reklutaġg b'mod aċċessibbli:** Intuża proċess standard ta' reklutaġg biex ikun konformi mar-rekwiżiti legali kollha għad-dħul f'pożizzjoni ta' impjeg pubbliku, iżda ġie adattat għall-ħtiġijiet ta' persuni b'diżabilitajiet intellettuali. Minbarra l-għoti ta' informazzjoni f'format aċċessibbli, kien importanti wkoll li jiġu żgurati s-salvagwardja u l-mentoraġg matul il-proċess kollu, kif ukoll li jiġi pprovdut ambjent kalm u sikur (pereżempju, l-għażla ta' centru tal-eżamijiet imdawwal u faċli biex jinkiseb aċċess għalih bit-trasport pubbliku).
- 3. L-għoti ta' appoġg adegwat:** Ġie ffirmat ftehim ta' sħubija ma' entitajiet terzi biex il-kandidati li jintgħażlu jiġu appoġgati b'taħriġ u mentoraġg dwar l-impjeg.
- 4. Id-dħul fl-impjeg u t-taħriġ tal-induzzjoni:** Il-kandidati magħżula jistgħu jieħdu sehem f'diversi żjarat, flimkien mal-familji tagħhom u mal-kowċis tax-xogħol biex jitgħallmu dwar il-post tax-xogħol u jattendu sessjonijiet ta' taħriġ. Intgħażel punt ta' kuntatt għal kull wieħed minnhom fid-dipartimenti rispettivi tagħhom biex jipprovidi appoġg dirett. Matul il-laqgħa ta' induzzjoni, il-kandidati kollha maħtura ffirmaw id-dokumenti meħtieġa biex jidhlu fis-servizz ċivili, imħejjija f'format faċli biex jinqara.

Sal-lum, il-ħames persuni b'diżabilità intellettuali rekrutati jwettqu b'suċċess il-kompiti tagħhom u integraw tajjeb fit-timijiet tagħhom. Għalhekk, il-proġett jimmarka l-bidu ta' approċċ differenti u verament inkluziv lejn l-għoti ta' opportunitajiet ta' impjeg bħala haddiema taċ-ċivil għall-persuni kollha b'diżabilità.

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

L-inizjattiva tal-Gvern tal-Provinċja ta' Biscay diġà rċeviet diversi għotjiet u premjijiet għall-kooperazzjoni tiegħu mat-tielet settur u għall-promozzjoni tad-drittijiet tal-persuni b'diżabilitajiet intellettuali fi Spanja. Huwa mudell ta' suċċess, rakkomandat lill-awtoritajiet pubbliċi l-oħrajn biex jadottawh.

L-isfidi ewlenin matul l-implimentazzjoni tal-proġett kienu fil-biċċa l-kbira operattivi u attitudinali. L-isterjotipi eżistenti, in-nuqqas ta' protokoll biex jiġu akkomodati l-ħtiġijiet tal-persuni b'diżabilitajiet intellettuali, kif ukoll il-kumplessità tal-ħolqien ta' proċess ta' reklutaġg kalm u amikevoli kienu l-kwistjonijiet ewlenin li kellhom jiġu indirizzati.

Għas-sostenibbiltà fit-tul ta' din l-inizjattiva, huwa importanti li tinzamm rabta mill-qrib mal-midja, li jinxterdu r-riżultati u li jintwera li l-persuni b'diżabilitajiet intellettuali jistgħu jiġu integrati bis-sħiħ fl-impjegi tal-amministrazzjoni pubblika. Huma jimmiraw ukoll li jtejbu aktar il-proċess, abbażi tar-riżultati tal-evalwazzjoni u li jifih aktar pożizzjonijiet f'livelli differenti tal-amministrazzjoni, mhux biss f'livell aktar baxx.

L-UNGERIJA

▶ L-IMPJEG TA' PERSUNI FUQ L-ISPETTRU TAL-AWTIŻMU FL-UFFIĊĊJU NAZZJONALI GĦALL-ĠUDIKATURA (L-UNGERIJA)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Fl-2013, wara l-istabbiliment tal-Uffiċċju Nazzjonali għall-Ġudikatura fl-Ungerija, il-manigment kellu għan ċar li jinvolvi membri bi kwalifiki għoljin ta' grupp żvantaġġat fil-hidma tal-Uffiċċju. Wara kunsiderazzjoni bir-reqqa, huma kkuntattjaw lill-Assoċjazzjoni AURA (<https://www.auraegyesulet.hu>), NGO minn isfel għal fuq, b'esperjenza vasta fl-appoġġ tal-inkluzjoni soċjali u fis-suq tax-xogħol ta' persuni fuq l-ispettru tal-awtiżmu.

QASAM TA' ATTIVITÀ

▶ Maġistratura

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

▶ 7

KUNTATT

<https://birosag.hu>

L-għan kien li jinstabu kandidati xierqa, bl-għajjnuna tal-AURA għal kompiti speċifiċi, inkluzi l-iffajljar, l-arkivjar, il-ġestjoni ta' dokumenti arkivjati, id-digitalizzazzjoni tad-dokumenti u s-servizz ta' kunsinna interna, fost oħrajn. Dawn il-kompiti generalment jitqiesu ripetittivi; għalhekk, dejjem kien diffiċli li jinstabu membri tal-persunal bl-isfond edukattiv meħtieġ (grad minimu ta' skola għolja) u l-motivazzjoni biex jibqgħu fuq dan ix-xogħol. L-għażla, l-evalwazzjoni u t-taħriġ tal-kandidati fuq l-ispettru tal-awtiżmu saru mill-AURA. Mentors mill-AURA attendew l-intervisti tax-xogħol u għenu lill-kandidati magħżula biex jidraw fil-pożizzjonijiet il-ġodda tagħhom. Huma taw ukoll parir lill-Ġudikatura dwar kif jista' jinholq ambjent tax-xogħol aċċessibbli u li jiffavorixxi l-awtiżmu, pereżempju billi jinholqu stazzjonijiet tax-xogħol speċjali.

► Membru tal-personal fuq l-ispettru tal-awtiżmu fil-qorti tar-Registru ta' Budapest, flimkien mal-maniger tal-linja tiegħu u l-konsulent tiegħu. ©AURA Association

► INĦARSU LEJN IL-FUTUR

L-involvement ta' NGO esperta kien kruċjali għall-assigurazzjoni tal-kwalità tal-proġett. L-AURA aġixxiet ukoll bħala medjatur f'sitwazzjonijiet li kienu jeħtieġu riżoluzzjoni ta' kunflitti bejn l-impjegatur u l-membri l-ġodda tal-personal. Fl-esperjenzi tal-AURA, in-nuqqas ta' miżuri xierqa ta' akkomodazzjoni raġonevoli ħafna drabi wassal għat-telf ta' impjegati ta' nies fuq l-ispettru tal-awtiżmu. Madankollu, fil-biċċa l-kbira tal-każijiet, hemm mezzi faċli biex jiġi solvut in-nuqqas ta' ftehim u biex in-nies jingħataw l-appoġġ meħtieġ. Miżuri ta' akkomodazzjoni raġonevoli f'dan il-proġett kienu jinkludu aktar flessibilità rigward il-bidu tal-jum tax-xogħol jew il-possibilità ta' pawzi aktar regolari biex l-impjegati jistrieħu.

Il-membri tal-personal tal-ġudikatura attendew ukoll sensiela ta' sessjonijiet ta' taħriġ biex jithejweg sabiex jilqgħu lill-kollegi l-ġodda u jegħlbu kwalunkwe sterjotip eżistenti. Sa mir-reklutaġġ tagħhom, ingħatat attenzjoni speċjali biex il-membri tal-personal fuq l-ispettru tal-awtiżmu jiġu involuti bis-siġħ fl-attivitatijiet soċjali tal-Uffiċċju wkoll (pereżempju ċelebrazzjonijiet tal-Milied, ġranet ta' formazzjoni tat-timijiet eċċ.).

Sa mill-bidu tal-proġett, l-organizzazzjonijiet membri tal-Uffiċċju Nazzjonali għall-Ġudikatura, bħall-Qorti tar-Registru f'Budapest, jew il-Qorti Distrettwali Ċentrali f'Buda, ingħaqdu wkoll mal-inizjattiva u issa jimpjegaw b'kolloxx seba' persuni fuq l-ispettru tal-awtiżmu. Il-proġett għen lill-partecipanti biex jiksbu impjeg stabbli u mħallas tajjeb fis-settur pubbliku, isiru kontribwenti u jaffordjaw li jgħixu b'mod indipendenti.

L-Uffiċċju Nazzjonali għall-Ġudikatura jqis il-proġett tiegħu bħala prattika promettenti u jemmen li persuni fuq l-ispettru tal-awtiżmu jistgħu jikkontribwixxu wkoll għall-ħidma ta' uffiċċji oħra tal-amministrazzjoni pubblika fl-Ungerija. Ġew organizzati diversi workshops biex ikun hemm involvement mal-manigment ta' diversi awtoritajiet pubbliċi, bħala parti mir-responsabbiltà soċjali korporattiva tagħhom. Il-Ġudikatura tirrakkomanda lil impjegaturi pubbliċi oħrajn biex jidentifikaw għal liema kompiti speċifiċi jeħtieġu membri ġodda tal-personal u biex jivvalutaw jekk hemmx grupp speċifiku ta' persuni b'diżabilità li jista' jiġi mħarreg u impjegat għal dak ir-rwol. L-involvement ta' NGO esperta huwa garanzija għal reklutaġġ, taħriġ u induzzjoni bla xkiel. L-attitudni pożittiva tal-personal eżistenti hija importanti wkoll biex tiġi żgurata integrazzjoni tajba fit-timijiet.

IL-BELĠĠJU

▶ PJAN TA' DIVERSITÀ TAD-DIPARTIMENT TAT-TIFI TAN-NAR U TAL-GĦAJNUNA MEDIKA URĠENTI (SIAMU) FIR-REĠJUN TA' BRUSSELL-KAPITALI (IL-BELĠĠJU)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Sa mill-2013, id-Dipartiment tat-Tifi tan-Nar u tal-Għajnuna Medika Urġenti (SIAMU) għandu fis-seħħ pjan ta' diversità biex jeqred l-isterjotipi dwar il-persuni b'diżabilità (imġedded kull sentejn).

Il-Karta dwar id-Diversità tal-SIAMU kienet l-ewwel pass biex jiġu stabbiliti valuri tal-kumpanija li jirrispettaw id-diversità u d-differenzi. Illum, fl-SIAMU, 10 minn 250 persunal amministrattiv għandhom rikonoxximent tad-diżabilità federali u/jew reġjonali. Barra minn hekk, 4 mill-haddiema tat-tifi tan-nar għandhom ukoll diżabilità u proċedura ġdida ta' assenjazzjoni mill-ġdid se tippermetti appoġġ aħjar għall-haddiema tat-tifi tan-nar b'diżabilità.

L-organizzazzjoni temmen li dak li l-aktar jgħin biex jingħelbu l-isterjotipi huwa li tibda taħdem ma' persuni b'diżabilità. Maniġer tad-Diversità impenjat għandu rwol ewlieni fl-inkluzjoni b'suċċess ta' persuni b'diżabilità, kif ukoll fl-involviment kemm tal-partijiet konċernati interni kif ukoll esterni u tas-servizzi.

Barra minn hekk, il-pjan għad-diversità tal-SIAMU jinkludi miżuri biex titqajjem il-kuxjenza tar-residenti ta' Brussell b'diżabilità dwar il-proċedura ta' evakwazzjoni meta dawn jattendu avvenimenti pubblici.

Ittiehdu diversi miżuri li jappoġġjaw l-inkluzjoni ta' persuni b'diżabilità fix-xogħol tal-SIAMU:

- ▶ Involvement kontinwu ma' persuni b'diżabilità fil-qafas amministrattiv u tekniku tal-SIAMU;
- ▶ Il-provvista ta' infrastruttura aċċessibbli għal persuni b'diżabilità (lifts, parkeġġ, facilitajiet sanitarji, ftuħ ta' bibien, eċċ.);
- ▶ L-għoti ta' forum differenti ta' akkomodazzjoni raġonevoli lill-impjegati b'diżabilità;

QASAM TA' ATTIVITÀ

- ▶ Għajnuna medika urġenti (trasport tal-ambulanza) u t-tifi tan-nar

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

- ▶ 10 persunal amministrattiv u 4 persunal tat-tifi tan-nar

KUNTATT

be.brussels/siamu/a-propos-du-siamu

- ▶ L-iżgurar ta' integrazzjoni tajba permezz ta' sensibilizzazzjoni fost il-membri tal-persunal;
- ▶ Kollaborazzjoni mas-servizz ta' appoġġ estern għal persuni b'diżabilità (Diversicom) ibbażata fuq ftehim annwali;
- ▶ L-inkluzjoni tad-diversità, l-integrazzjoni tal-ugwaljanza bejn is-sessi u tad-diżabilità fi pjanijiet annwali differenti tad-dipartimenti u s-servizzi tal-SIAMU.

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Għall-SIAMU, element ewlieni huwa li jinholoq ambjent ta' appoġġ sa mill-proċess ta' reklutaġġ, li fiha il-membri tal-persunal iħossuhom imheggin jgħidu jekk għandhom xi diżabilità jew le, inklużi diżabilitajiet invizibbli (eż. problemi ta' saħħa mentali). L-għarfien tal-ħtiġijiet individwali ta' membri godda tal-persunal u s-sensibilizzazzjoni tat-tim tar-Rizorsi Umani jiffacilitaw l-impjeg ta' dan il-grupp.

Madankollu, huwa essenzjali li l-bini tal-uffiċċji tal-SIAMU jkompli jsir aċċessibbli għal kollox. Huwa wkoll meħtieġ li l-membri kollha tal-persunal jiġu infurmati aħjar dwar id-diversi regoli ta' rikonoxximent u assistenza, speċjalment għal dawk li ma jkunux konxji li għandhom diżabilità, jew li ma jafux li jkollhom aċċess għar-rikonoxximent jew l-assistenza.

IL-BELĠĠJU

► L-IMPLIMENTAZZJONI TAL-PJAN TAD-DIVERSITÀ FIL-KOMUNITÀ TA' UCCLE (IL-BELĠĠJU)

► DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Wara digriet reġjonali, il-Municipalità ta' Uccle kienet obligata tohloq Pjan tad-Diversità sabiex telimina kwalunkwe diskriminazzjoni fi ħdan l-amministrazzjoni. Minn Frar 2017, l-amministrazzjonijiet pubbliċi fil-Belġju huma obligati wkoll li jilhqqu kwota ta' 2,5 % biex jirreklutaw haddiema b'diżabilità.

Bħala l-ewwel pass, il-Municipalità ta' Uccle ħadet azzjoni interna ta' sensibilizzazzjoni fost l-impjegati kollha u ta' thejjija biex jilqgħu lill-kollegi b'diżabilità. Bħala parti mill-kampanja Ewropea "Duoday", il-persuni b'diżabilità bdew billi ħadu sehem fi programm ta' internship qasir (tul ta' bejn jum u 20 jum) biex jieħdu l-ewwel idea ta' xogħol f'wieħed mid-dipartimenti tal-Municipalità, flimkien ma' tutur iddedikat.

Kien hemm kollaborazzjoni qawwija bejn il-Municipalità ta' Uccle u Phare (Korp reġjonali għall-persuni b'diżabilità fi Brussell) biex jiġi identifikat liema profili ta' impjegati jistgħu jkunu miftuħin għall-kandidati b'diżabilità u liema tipi ta' agġustamenti huma meħtieġa. Permezz ta' Phare u l-membri tiegħu (eż. Bataclan, InfoSound, Le Gué, Sisham), il-Municipalità ta' Uccle tista'

tilhaq kandidati potenzjali ħafna aktar faċilment għal profili speċifiċi ta' xogħol u tagħtihom kuntratt għal programm ta' internship. Wara l-internship, il-kandidati jistgħu jiġu offruti Kuntratt ta' Adattament Professjonali (CAP) ta' sena li jista' jiġġedded għal sena oħra. Il-problema tal-CAP hija li l-persuni mhumix intitolati għal liv imħallas, u lanqas għal liv tal-mard imħallas matul il-perijodu tal-kuntratti tagħhom.

Sa mill-bidu tal-programm, 2 persuni rċevew kuntratt regolari malli lestew il-programm ta' internship u s-sentejn ta' CAP. Bħalissa, 4 persuni qegħdin jieħdu sehem fil-programm ta' internship u 8 impjegati b'diżabilità għandhom kuntratt CAP. Fl-aħħar 3 snin, kien hemm bidla sinifikanti fil-mentalità fost l-impjegati kollha tal-Municipalità, li issa jirrikonoxxu lill-kollegi b'diżabilità għall-

QASAM TA' ATTIVITÀ

- Amministrazzjoni pubblika

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

- 18

KUNTATT

<http://www.uccle.be>

filiet tagħhom u għall-kontribut tagħhom għall-municipalità. Il-persuni b'diżabilità wrew li huma membri siewja tat-tim u huma entuzjasti dwar ix-xogħol li jwettqu.

Djalogu kostanti bejn mentor maħtur u l-impjegati kien importanti biex jiġi żgurat li jidraw il-pożizzjonijiet il-godda tagħhom mingħajr xkiel. Madankollu, tibqa' sfida għall-Municipalità ta' Uccle li ssib persuni b'diżabilità għal ċerti pożizzjonijiet mingħajr diskriminazzjoni pożittiva, iżda bil-provvista ta' akkomodazzjoni raġonevoli. M'hemm l-ebda trattament preferenzjali, jew postijiet riżervati għal persuni b'diżabilità fil-Municipalità, iżda l-għan huwa li jiġu impjegati nies, abbażi tat-taħriġ u l-filiet tagħhom, taħt l-istess regoli applikati għal kulhadd.

▲ Sergio, li gje impjegat b'kuntratt b'terminu fiss wara l-integrazzjoni tiegħu fis-servizz tal-Posta. ©Il-Municipalitá ta' Uccle

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

It-triq tal-integrazzjoni hija waħda twila ħafna (mill-anqas sentejn) u m'hemm l-ebda garanzija li kulhadd se jigi offrut kuntratt regolari. Peress li n-nies huma mharrġa għal profili speċifiċi ta' xogħol, mhux faċli li jiġu offruti kuntratt f'dipartiment ieħor, fl-istess uffiċċju amministrattiv municipali. Il-Municipalitá ta' Uccle tappoggja l-ħolqien ta' pjattaforma reġjonali, li tlaqqa' lill-kandidati li jkunu temmew iċ-ċiklu ta' integrazzjoni professjonali tagħhom biex tagħmilhom disponibbli għal amministrazzjonijiet oħrajn li jkunu qed ifttxu impjegati mharrġa f'dawk il-profil speċifiċi ta' impjegi.

FRANZA

▶ L-AĠĠUSTAMENT TA' UFFIĊĊJU TAS-SERVIZZ PUBBLIKU TAL-IMPJIEGI GĦALL-#TIĠIJET TA' IMPJEGAT B'DIZABILITÀ (FRANZA)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

L-Uffiċċju tas-Servizz Pubbliku tal-Impjieg f' Céret, belt żgħira fin-Nofsinhar ta' Franza, jimpjega persuna b'dizabilità fiżika, li qabel kienet taħdem għas-servizzi lokali tal-qgħad f'partijiet differenti ta' Franza mill-2009. Matul dawk is-snin, hija bniet karriera ta' suċċess fis-servizz pubbliku.

As an employment counsellor at the Public Bħala konsulent għall-impjieg fis-Servizz Pubbliku tal-Impjieg, xogħolha huwa li tgħin lil persuni qiegħda jirreġistraw fis-sistema Franciża tal-qgħad u li tinformahom dwar is-servizzi tal-aġenzija. B'mod aktar speċifiku, hi tinforma lin-nies dwar l-istatus tal-fajls tagħhom, tindirizza t-talbiet tagħhom, taċċelera u taġġorna l-fajls ta' kumpens tal-kljenti u qed taġixxi wkoll bħala punt ta' referenza għall-frodi tal-uffiċċju. Hija qed timmaniġġja l-fajls ta' 350 persuna qiegħda fil-komunità.

Sabiex tkun tista' twettaq ix-xogħol tagħha, ġew introdotti diversi miżuri ta' akkomodazzjoni raġonevoli fl-uffiċċju ta' Céret. Hija ltaqgħet ma' ergonomista, li ppjana b'attenzjoni l-ispazju fl-uffiċċju li huwa l-aktar xieraq għaliha (eż. skrivanija kbira adattata għas-siġġu tar-roti tagħha). Hija rċeviet ukoll appoġġ finanzjarju biex is-sistema

tal-ftuħ tal-bibien tal-karozza tagħha tkun awtomatizzata u biex timmodifika l-aċċeleratur u l-brejk, imqiegħda fuq l-istering tagħha. Kif iddeskriva l-manijer tas-Servizz tal-Impjieg:

“ Hija ħadmet ħafna biex turi lil kulhadd, li l-persuni b'dizabilità jistgħu jagħmlu xogħol aħjar. Hija ddedikata ħafna biex tgħin lin-nies isibu impjieg ġdid, verament tirsisti kontra l-qgħad.

Iż-żieda fis-sensibilizzazzjoni fi hdan is-Servizz tal-Impjieg wasslet ukoll għal titjib fiż-żona tal-akkoljenza biex jintlaqgħu kljenti b'dizabilità. Pereżempju, il-kompjuters huma mqiegħda f'livell aktar baxx, u għalhekk il-persuni qiegħda, bis-siġġijiet tar-roti jistgħu jużawhom ukoll biex ifittxu opportunitajiet ta' taħriġ vokazzjonali fuq il-baži tad-data taċ-ċentru tal-impjieg.

QASAM TA' ATTIVITÀ

- ▶ Amministrazzjoni pubblika

NUMRU TA' PERSUNI B'DIZABILITÀ IMPJEGATI

- ▶ 1

KUNTATT

www.pole-emploi.fr/annuaire/votre-pole-emploi/ceret-66400

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Dan l-eżempju juri li l-persuni b'diżabilità jistgħu wkoll jiġu impjegati f'amministrazzjonijiet iżgħar, jew f'kumpaniji b'anqas riżorsi disponibbli. Is-Servizz Pubbliku tal-Impjegi f'Ċéret huwa konvint li stejjer ta' suċċess bħal dawn għandhom jiġu kondiviżi b'mod wiesa', u għalhekk jappoġġja lill-impjegata tiegħu biex tmur għal avvenimenti ta' sensibilizzazzjoni fl-iskejjel u fil-kumpaniji fejn il-fatt li tiltaqa' ma' impjegaturi jista' jikkontribwixxi direttament biex jingħelbu l-isterjotipi.

Il-kollegi fis-Servizz tal-Impjegi saru wkoll aktar miftuħin għal dawk il-persuni b'diżabilità li qed ifittxu xogħol peress li raw b'għajnejhom li d-diżabilità mhijjex ostaklu u xi ħadd jista' jibni karriera ta' suċċess. S'issa, is-Servizz Pubbliku tal-Impjegi Franciż impjega 4 200 persuna minn madwar il-pajjiż (9 % tal-impjegati).

It-tim tar-riżorsi umani huwa impenjat fl-implimentazzjoni ta' politika komprensiva dwar id-diżabilità b'baġit ta' EUR 3,1 miljun, b'erba' assi ewlenin:

- ▶ Network attiv ta' punti fokali reġjonali, inkarigati mid-diżabilità biex jikkollaboraw mill-qrib mal-aġenti;
- ▶ Dipartiment tal-IT iddedikat għas-soluzzjonijiet diġitali u għall-aċċessibilità;
- ▶ Azzjonijiet speċifiki għad-diżabilità, bħal akkomodazzjoni raġonevoli fuq il-post tax-xogħol, aċċess għat-taħriġ, eċċ.;
- ▶ L-implimentazzjoni ta' azzjonijiet ta' sensibilizzazzjoni mmirati lejn il-manigers u l-ħaddiema f'setturi differenti.

Is-Servizz Pubbliku tal-Impjegi f'Ċéret se jkompli jaħdem biex jelimina kull forma ta' diskriminazzjoni fuq il-post tax-xogħol għall-persunal tiegħu, kif ukoll għall-klijenti tiegħu.

B. EŻEMPJI MIS- SETTUR PRIVAT

- Katalogu ta' Accessibilità Inklusiva f'Shell Global/Shell Bulgaria EAD (il-Bulgarija)
- Ir-Riabilitazzjoni Vokazzjonali bhala servizz tar-Rizorsi Umani f'E.ON Hungary Ltd. (L-Ungerija)
- Pakkett ta' benefiċċji għall-impjegati b'diżabilità f'ING Bank Śląski S.A. (il-Polonja)
- L-użu tad-disinn biex jiġi appoġġat l-impjieg ta' persuni b'diżabilitajiet intellettuali fir-Restaurant Le Reflet Nantes (Franza)
- It-taħriġ u l-impjieg ta' persuni b'diżabilità ma' negozju ġdid ta' żviluppatur tal-web Domino Dizajn d.o.o. (il-Kroazja)
- L-involvement ta' persuni b'diżabilità fid-dipartimenti kollha tal-fabbrika tal-karti "JSC SMILTANIS IR KO" (il-Litwanja)
- L-intraprenditorija soċjali f'Etincelle o.s. biex tiġġieled l-isterjotipi u twitti t-triq għall-impjiegi fis-suq tax-xogħol miftuħ (iċ-Ċekja)
- Intrapriża soċjali ta' suċċess biex tharreg persuni b'diżabilità fis-suq tax-xogħol miftuħ fi Grupo SIFU (Spanja)

IL-BULGARIJA

▶ KATALOGU TA' AĊCESSIBBILTÀ INKLUŻIVA F'SHELL GLOBAL/SHELL BULGARIA EAD (IL-BULGARIJA)*

* Din il-prattika promettenti giet ipprezentata minn Shell Bulgaria, iżda tirrapprezenta inizzjattiva ta' Shell Global.

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Is-servizz tal-Aċċessibilità Globali fuq il-Post tax-Xogħol (WPA) ta' Shell jippermetti lill-impjegati jitolbu aġġustamenti fiżiċi sabiex jitnehhew l-ostakli fuq il-post tax-xogħol tagħhom.

L-inizzjattiva tnediet bejn l-2016 u l-2018 f'36 pajjiż minn madwar l-Ewropa, l-Asja, u l-Kontinent Amerikan, u tkopri madwar 50 000 membru tal-persunal fi 83 post ta' Shell. Shell Bulgaria introduciut dan is-servizz għas-70 impjegat tagħha reċentement. Id-WPA giet stabbilita permezz ta' sħubija b'saħħitha u kollaborazzjoni transsettorjali bejn id-dipartimenti tal-IT, tal-Proprietà Immobbli, tas-Saħħa u tar-Rizorsi Umani.

Karatteristika ewlenija fis-servizz hija Katalgu għall-Aċċessibilità komprensiv ta' għamara, aċċessorji, hardware u software tal-IT aċċessibbli, li minnu l-impjegati jistgħu jordnaw direttament. Il-katalgu huwa faċli biex jintuża u jipprovdi informazzjoni ċara dwar kull oġġett disponibbli. Il-vantaġġ ewlieni ta' dan il-katalogu huwa li għie mfassal b'mod inklużiv, u għalhekk l-impjegati m'għandhomx bżonn jagħtu

prova tal-istatus ta' diżabilità tagħhom. Huma jistgħu jordnaw direttament minn dan il-katalogu, mingħajr l-approvazzjoni tal-manijer tal-linja tagħhom, peress li l-oġġetti huma ffinanzjati mill-baġits ċentrali jew tas-sit partikolari. Dan inbidel minn approċċ mediku għal approċċ ibbażat fuq il-fiduċja, iffukat fuq il-persuna fir-rigward tad-diżabilità u l-ħtiġijiet individwali b'mod ġenerali. B'dan il-punt uniku ta' dñul, il-membri tal-persunal jistgħu jsoġu malajr kwistjonijiet ta' aċċessibilità fuq il-post tax-xogħol.

Għie stabbilit ukoll Ċentru ta' Aċċessibilità biex konsulenti anzjani tar-rizorsi umani jipprovdu informazzjoni u pariri lill-impjegati kollha. Huma għandhom ukoll rwol ewlieni waqt ir-reklutaġġ ta' membri godda tal-persunal, flimkien mal-punti fokali dwar id-diżabbiltà (maħturin f'postijiet differenti ta' Shell) biex jiżguraw li l-ħtiġijiet jiġu evalwati b'mod

QASAM TA' ATTIVITÀ

▶ Energija (Downstream and Upstream)

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

▶ Mhux applikabbli

KUNTATT

<https://www.shell.bg>

adegwat u indirizzati sa meta l-persuni jassumu r-rwol il-ġdid tagħhom. Shell tqis li huwa importanti wkoll li l-ħin kollu tikkomunika (eż. permezz ta' bullettini interni, laqgħat tal-persunal, eċċ.) dwar dan is-servizz u l-organizzazzjonijiet tal-pajjiżi ta' spiss ifakkru u jinkoraġġixxu lill-impjegati biex jużawh.

Sal-lum, is-servizz tad-WPA ircieva aktar minn 1 500 talba ta' aġġustament permezz tal-pjattaforma online u ċ-Ċentru tal-Aċċessibilità (50 % fl-Ewropa). L-impjegati li diġà użaw is-servizz kellhom rispons pożittiv, bħal membru tal-persunal fl-uffiċċju Bulgaru:

“ Kont kument hafna b'dan is-servizz u l-aġent seta' joffri prodott xieraq li wasal fil-ħin. Il-prodott għamel differenza kbira fil-kapaċità tiegħi li naħdem mingħajr uġiġh u jien grat għall-introduzzjoni ta' dan is-servizz. Inqisu bħala suċċess kbir.

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Shell hija konvinta li l-provvediment ta' ambjent tax-xogħol aċċessibbli u inklużiv huwa l-aħjar haġa li għandha ssir u jagħmel każ kummerċjali tajjeb. L-impjegati japprezzaw post tax-xogħol mingħajr ostakli u l-impenn tagħhom se jagħti spinta lill-prestazzjoni tal-kumpanija kollha.

“ Shell hija kburija li hija waħda mill-ewwel kumpaniji multinazzjonali li żviluppat proċess verament globali fl-indirizzar tal-aġġustamenti fuq il-post tax-xogħol għall-impjegati. Huwa importanti li nenfasizzaw kif is-servizz ta' aċċessibilità tagħna għandu l-għan li jinkludi kollox u lil kulhadd, permezz ta' proċess li mhuwiex mediku, iżda bbażat fuq il-fiduċja.

Shell hija lesta li taqşam il-mudell tagħha tas-servizz standard ta' aċċessibilità fuq il-post tax-xogħol ma' impjegaturi oħrajn minn madwar id-dinja.

CAN I GET YOU ANYTHING?

YOU DON'T HAVE TO SEARCH FAR - EVERYTHING IS IN ONE PLACE

- Visit the **HR Online Workplace Accessibility Page** if you need tools, services or equipment to make your workplace more accessible.
- Contact the **Accessibility Centre** for advice and support.

WORKPLACE ACCESSIBILITY
CHANGING A WORKPLACE'S ENVIRONMENT

ONE SINGLE SERVICE TO REQUEST WORKPLACE ADJUSTMENTS

- Visit the **HR Online Workplace Accessibility Page** to:
- Request workplace adjustments.
  - Contact the accessibility centre for advice.

LET US HELP YOU SET UP YOUR WORKPLACE

THAT'S WHY WE'VE LAUNCHED A NEW SERVICE FOR YOUR CONVENIENCE

- Visit the **HR Online Workplace Accessibility Page** if you need tools, services or equipment to make your workplace more accessible.
- Contact the **Accessibility Centre** for advice and support.

WORKPLACE ACCESSIBILITY
CHANGING A WORKPLACE'S ENVIRONMENT

► IR-RIABILITAZZJONI VOKAZZJONALI BĦALA SERVIZZ TAR-RIZORSI UMANI F'E.ON HUNGARY LTD. (L-UNGERIJA)

► DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

E.ON Hungary tiefu approċċ inkluziv għar-reklutaġġ, li jfisser li m'hemm l-ebda pożizzjoni dedikata, iżda l-opportunitajiet kollha huma disponibbli għal persuni b'diżabilitajiet.

Il-kumpanija hija lesta li tipprovdi akkomodazzjoni raġonevoli lill-impjegati ġodda. Mill-2012, E.ON Hungary tħaddem strategija biex iżzid in-numru ta' impjegati b'diżabilitajiet fil-kumpanija, b'zewġ oqsma ewlenin ta' prijorità:

1. L-għoti ta' opportunitajiet indaqs għal persuni b'diżabilitajiet matul il-proċess kollu ta' reklutaġġ u għażla.
2. L-għoti ta' servizz ta' riabilitazzjoni okkupazzjonali lill-impjegati b'diżabilità mmexxi mid-Dipartiment tar-Rizorsi Umani.

E.ON Hungary tikkollabora mill-qrib ma' aktar minn 20 NGO li jipprovdu pariri u servizzi, attivi fil-qasam tad-diżabilità li għenu fl-ewwelwazzjoni tal-proċess ta' reklutaġġ u taw suggerimenti konkreti dwar kif għandhom jiġu eliminati l-ostakli għall-persuni b'diżabilità. Bis-saħħa ta' din il-kollaborazzjoni, E.ON Hungary toffri sistemi ta' smiġh b'ingassa induttiva, mentoraġġ, interpreti tal-lingwa tas-sinjali, jekk ikun meħtieġ, għal kwalunkwe kandidat. Il-pjattaforma ta' reklutaġġ online tiġi ttestjata wkoll b'mod regolari biex tiġi żgurata l-aċċessibilità għal persuni b'vista batuta.

Is-servizz ta' riabilitazzjoni okkupazzjonali jinkludi l-aspetti kollha tar-riabilitazzjoni vokazzjonali, inklud il-kejl tal-istatus, il-pjan ta' rkupru/riabilitazzjoni

QASAM TA' ATTIVITÀ

- Il-kunsinna tal-enerġija

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

- 105

KUNTATT

<https://www.eon.hu>

personali, it-tqabbil tal-impjegi, l-aġġustament fuq il-post tax-xogħol, l-appoġġ lit-tim u l-appoġġ lill-manigers. Bħala parti minn dan is-servizz, jistgħu jiġu kkonsultati s-servizzi psikoloġiċi u soċjali, jekk ikun hemm bżonn, u baġit personali (b'valur ta' EUR 850) huwa disponibbli wkoll (eż. għall-għodod ta' aċċessibilità, fl-as ta' taħriġ estern, nutrizzjoni supplimentari). Mill-2012, b'kollox, 109 impjegati kienu jeħtieġu appoġġ għar-riabilitazzjoni u l-biċċa l-kbira tagħhom inżammu fil-kumpanija (75 %).

L-għan ewleni tas-servizz ta' riabilitazzjoni huwa li jappoġġa kollega biex iżomm il-kariga attwali tiegħu, iżda jekk dan ma jkunx possibbli, id-Dipartiment tar-Rizorsi Umani dejjem jipprova jsib profili ta' impjegi alternattivi.

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

E.ON mhux biss timpjega persuni b'diżabbiltà, iżda wkoll tassumi r-responsabbiltà lejn l-impjegati li jinħakmu minn xi diżabbiltà, wara li jkunu ġew impjegati. Dan l-approċċ jgħin ukoll biex l-integrazzjoni ta' persuni impjegati godda b'diżabbiltà tkun aktar faċli. Barra minn hekk, E.ON temmen bis-siġħ fil-valur tal-appoġġ lill-impjegati u l-benesseri tagħhom. Il-kumpanija tapprezza l-ħiliet u l-kapaċitajiet importanti tal-membri tal-persunal b'diżabbiltà li jagħtu kontribut importanti lill-kumpanija.

PAKKETT TA' BENEFIĊĊJI GĦALL-IMPJEGATI B'DIŻABILITÀ F'ING BANK SŁĄSKI S.A. (IL-POLONJA)

DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Is-sostenibbiltà u d-diversità huma inerenti għall-kunċett tan-negozju ta' ING Bank Śląski S.A.

Il-fergħa Pollakka tal-bank multinazzjonali bħalissa qed timplimenta Strategija ta' Sostenibbiltà ġdida għall-2019–2021, filwaqt li tifformula l-missjoni tagħha bħala:

“ Il-Bank għall-intraprenditorija, il-Bank ta' opportunitajiet indaqs, il-Bank ta' proġetti ta' investiment ekoloġiku u l-Bank li huwa konxju mill-ambjent.

ING hija impenjata li tippromwovi d-diversità fuq il-post tax-xogħol. Hija temmen li dan jgħin lill-kumpanija tiżviluppa ideat u soluzzjonijiet ġodda, li huma essenzjali għas-success. Bħala parti mill-Istrategija għad-Diversità tal-bank, sa mill-bidu tal-2019, hemm fis-seħh miżuri konkreti biex jinholq ambjent tax-xogħol inkluziv u mingħajr ostakli u biex is-servizzi bankarji tagħha jsiru aċċessibbli għall-klijenti b'diżabilità. Qabel ma ttiehdet id-deċiżjoni finali dwar it-tip ta' miżuri ta' appogg, il-manigment ikkonsulta mal-impjegati b'diżabilità biex jifhem x'inhuma l-htigijiet tagħhom. L-involvement tal-impjegati b'diżabilità fil-proċess kollu għen biex jiġi offrut appogg li jissodisfa l-aspettattivi tagħhom.

Il-bank joffri pakkett ta' benefiċċji u servizzi għall-impjegati b'diżabilità u għall-impjegati li jrabbru t-fal b'diżabilità. Il-pakkett jinkludi:

- ▶ Allowances permanenti ta' kull xahar, iffinanzjati mill-Fond għall-Benefiċċji Soċjali intern għal **a)** impjegati b'diżabilitajiet moderati jew severi (s'issa bbenefikaw 114-il impjegat); **b)** l-impjegati li qed irabbu t-fal b'diżabilità (s'issa bbenefikaw 156 impjegat).
- ▶ Liv addizzjonali għal **a)** impjegati b'ċertifikat ta' diżabilità huma intitolati għal tliet ijiem addizzjonali ta' liv imħallas fis-sena (s'issa intuża minn tmien impjegati); **b)** impjegati li jrabbru t-fal b'diżabilità huma intitolati għal f'amest ijiem ta' liv imħallas addizzjonali fis-sena (s'issa intuża minn 10 impjegati); **c)** impjegati li jipprovdu kura informali lill-konjuġi/lis-šhab/lill-ġenituri/lill-kunjati/lin-nanniet b'diżabilità tagħhom huma intitolati għal jumejn liv imħallas addizzjonali fis-sena (s'issa ibbenefikaw 62 impjegat).

QASAM TA' ATTIVITÀ

- ▶ Is-settur bankarju

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

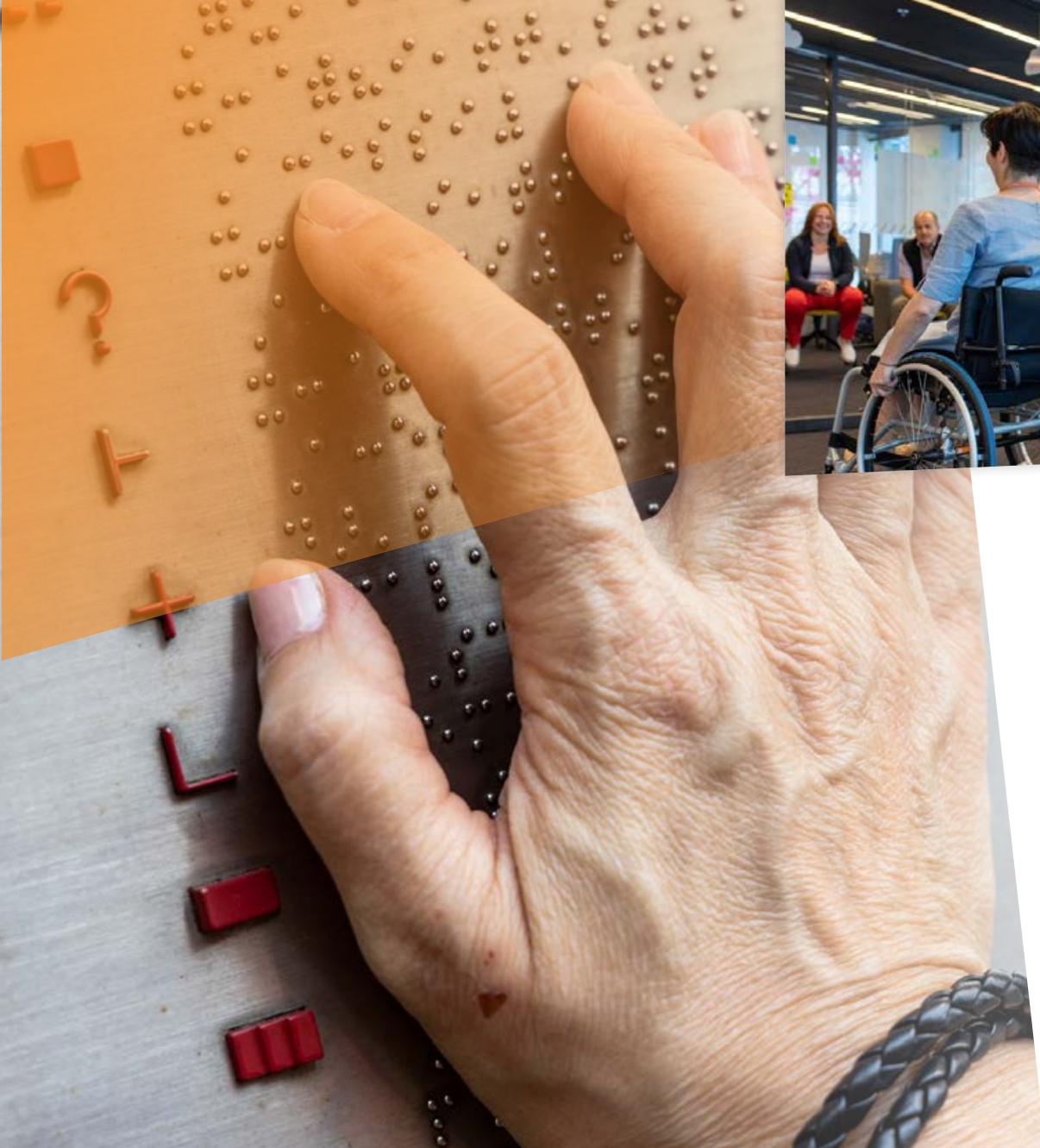
- ▶ 143

KUNTATT

<https://www.ing.pl>

ING Bank Śląski S.A. stabbilixxa wkoll kollaborazzjoni mill-qrib ma' organizzazzjonijiet mhux governattivi (il-Fondazzjoni għall-Integrazzjoni, il-Fondazzjoni għall-Attivazzjoni) li jharrġu u jappoġġaw lill-persuni b'diżabilità fit-tfittxija għall-impjeg u tul il-proċess ta' reklutaġġ. Huma ppubblikaw flimkien gwidi u fuljetti biex irawmu l-applikazzjoni b'success ta' kandidati b'diżabilitajiet fis-settur bankarju. Fl-2019, il-kumpanija nediet ukoll inizjattiva biex tindirizza d-diskriminazzjoni u l-fastidju morali tal-impjegati, li kienet tinkludi tagħlim elettroniku obligatorju għall-impjegati dwar kif jirrikonoxxu u jaġixxu meta jesperjenzaw jew jaraw trattament jew imġiba mhux xierqa. L-appogg u l-impenn tal-membri tal-Bord tat-Tmexxija kienu kruċjali biex jiġu implimentati dawn il-miżuri u biex jiġu organizzati avvenimenti ta' sensibilizzazzjoni mal-kumpanija kollha, bħall-Ġimgħa tad-Diversità u l-Inkluzjoni fl-2019.

©ING Bank Śląski S.A.

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Fattur importanti f'dan il-proġett huwa li ING Bank Śląski S.A. tibni fuq il-ħtiġijiet u r-rakkomandazzjonijiet tal-impjegati b'diżabbiltà tagħha sabiex ittejjeb aktar l-aċċessibbiltà u l-inkluzività tal-ambjent tax-xogħol. Il-kumpanija torganizza regolarmet diskussjonijiet bejn l-impjegati u l-membri tal-bord, fejn jistgħu jitqajmu l-ideat u jiġu diskussi b'mod miftuħ.

Li jkollok riżorsi adegwati assigurati u l-ispiza tkun akkomodazzjoni raġonevoli huwa assi ieħor. Il-provvediment ta' akkomodazzjoni raġonevoli jirrikjedi wkoll bidliet fir-regolament dwar ix-xogħol u flessibbiltà kemm mill-manigment kif ukoll mill-impjegati.

FRANZA

▶ USING DESIGN TO SUPPORT THE EMPLOYMENT OF PERSONS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES AT RESTAURANT LE REFLET NANTES (FRANCE)

NANTES (FRANCE)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Flore Lelièvre iddeċidiet li tiftaħ ristoranti fejn persuni bħal huha l-kbir li jbatu bis-Sindromu Down ikunu jistgħu jaħdmu, bħal kull persuna oħra. L-għan kien li jinholq post fiċ-ċentru ta' Nantes, li, permezz tal-arkitettura u d-disinn tiegħu jkun jista' joħloq impjegji u jirrispondi għall-htigijiet ta' persuni b'diżabilitajiet intellettuali.

Minbarra l-foġkien tal-impjegji, mira soċjali importanti kienet li jinqerdu l-isterjotipi u li tiġi promossa l-inkluzjoni soċjali tal-persuni b'diżabilità fil-pubbliku generali. Wara sena ta' gbir ta' fondi, ir-Restaurant Le Reflet fetaħ il-bibien tiegħu, u jimpjega seba' persuni b'diżabilitajiet intellettuali b'kuntratti ta' xogħol permanenti u b'salarju ordinarju. Ir-ristorant isajjar ikel tradizzjonali Franciż, jiftaħ mit-Tlieta sal-Ġimgħa għall-ikla ta' nofsinhar, u mill-Ħamis sas-Sibt għall-ikla ta' filgħaxija ukoll. Huwa joffri menu limitat ta' ikel imsajjar frisk, li jinbidel kull gimagħtejn.

In-novità ta' dan il-proġett tinsab fl-użu ta' soluzzjonijiet ta' disinn li jippermettu lill-persuni b'diżabilità jwettqu xogħolhom fil-kċina, iżda wkoll bħala wejters. Pereżempju, is-sistema tat-teħid tal-ordnijiet giet adattata għall-persunal b'diffikultajiet fil-qari, fil-kitba jew fil-memorja. Il-klijenti jingħataw kartuna bl-ordnijiet, fejn ikunu jistgħu sempliċement jittimbraw l-għażliet ta' ikel u xorb li jkunu jixtiequ. Peress li l-qabda u l-għamla tal-id ta' persuni bis-

Sindromu Down huma differenti minn ta' persuni oħra, ġew iddisinjati platti ergonomiċi fejn il-forma tal-id kienet iffurmata fil-qiegħ tal-platt. Dan jagħti aktar stabbiltà u serħan tal-moħħ lill-wejters bis-Sindromu Down. Srievet ta' taħt il-platti għal fuq il-mejda (placemats) adattati apposta jgħinu lill-membri tal-persunal biex jaraw fejn għandhom jitqiegħdu l-pożati. Fil-kċina, gie stabbilit stazzjon tax-xogħol speċjali u jintużaw ħafna għodod u utensili ergonomiċi biex jgħinu lill-impjegati. Barra minn hekk, inholqu diversi għajnuniet viżivi u pittogrammi għal kull impjegat biex itejbu l-hiliet u l-awtonomija tagħhom fix-xogħol.

Il-piżijiet amministrattivi ħolqu d-diffikultajiet ewlenin matul l-implimentazzjoni tal-proġett. Minn mindu nfetaħ, Le Reflet deher aktar minn 120 darba fuq diversi mezzi tal-midja u r-reċensjonijiet tal-konsumaturi huma eċċellenti, kemm f'termini tal-kwalità tal-ikel, kif ukoll fl-atmosfera u fl-esperjenza generali. Ir-ristorant iċieva diversi premijijiet ukoll.

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Le Reflet huwa kburi li żviluppa sistema ta' kontroll li tista' tintuża bħala għodda ewlenija għall-kumpaniji tal-catering li jixtiequ jimpjegaw persuni b'diżabilitajiet intellettuali jew persuni b'diffikultajiet tal-memorja. Is-success tal-proġett jinsab fil-kollaborazzjoni bejn diversi partijiet konċernati ma' esperti minn oqsma differenti. Ir-ristorant diġà espanda u fetaħ post ġdid fiċ-ċentru ta' Pariġi.

QASAM TA' ATTIVITÀ

▶ Gastronomija

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

▶ 7

KUNTATT

<https://www.restaurantlereflet.fr>

IL-KROAZJA

▶ IT-TAĦRIĠ U L-IMPJEGAR TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ MA' NEGOZJU ĠDID TA' ŻVILUPPATUR TAL-WEB DOMINO DIZAJN D.O.O. (IL-KROAZJA)

DOMINO DIZAJN D.O.O. (IL-KROAZJA)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Domino Dizajn d.o.o. hija kumpanija żgħira Kroata speċjalizzata fid-disinn u fl-IT.

Bl-appoġġ finanzjarju tal-Istitut Kroat għall-Evalwazzjoni Esperta, ir-Riabilitazzjoni Professjonali u l-Impjieġ ta' Persuni b'Diżabilità (ZOSI), fl-2018 hija nediet proġett, biex inizjalment timpjega żewġ persuni b'diżabilità (persuna truxa u persuna b'diżabilità fizika) għall-iżvilupp u għall-kummerċjalizzazzjoni ta' applikazzjoni tal-web.

L-għan tad-Domino Dizajn huwa li toflog kumpanija indipendenti fejn il-persuni b'diżabilità u l-persuni mingħajr diżabilità jaħdmu flimkien, u l-kumpanija għandha biżżejjed dħul biex tiżgura l-funzjonament u t-tkabbir tagħha lejn id-direzzjoni pjanata.

Il-kumpanija hija konvinta li:

“ Il-persuni b'diżabilitajiet huma siewja u leali, u riżorsa tajba għal kull negozju li għandu l-intenzjoni intelligenti li jallokathom għal impjiegi li huma jistgħu jwettqu bis-sħiħ (jew b'xi aġġustament) u juru l-potenzjal sħiħ tagħhom hemmhekk.

Qabel ma bdiet l-implimentazzjoni tal-proġett, Domino Dizajn kisbet it-tagħmir kollu meħtieġ, għamlet aġġustamenti fuq il-post tax-xogħol, irreklutat impjegati b'diżabilitajiet, u pprovditilhom taħriġ dwar l-IT għal sena sħiħa. It-teknoloġija għenet ħafna biex tiġi pprovduta akkomodazzjoni raġonevoli kif ukoll biex jiġihaddmu u jiġu operati l-magni mill-kompjuters, ġestiti mill-persunal. L-impjegati integraw tajjeb fit-tim u x-xogħol kellu impatt pożittiv fuq il-ħajjithom u fuq is-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom.

QASAM TA' ATTIVITÀ

▶ Disinn u IT

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

2

KUNTATT

<https://domino-dizajn.hr>

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Dan il-proġett jitqies li huwa ta' suċċess, għaliex huwa mfassal biex jiffunzjona fis-suq tax-xogħol miftuħ u juri li l-intraprizi ż-żgħar ukoll jistgħu jirreklutaw persuni b'diżabilitajiet.

Minħabba l-pjanijiet tal-kumpanija biex tkompli tiżviluppa l-implimentazzjoni ta' proġetti ta' teknoloġija avvanzata, huwa għalhekk importanti li jiġu rreklutati persuni li għandhom il-hiliet teknoloġiċi t-tajba.

Sa tmiem l-2020, il-kumpanija se tkun tista' timpjega persuna oħra b'diżabilità u se jkollha dħul stabbli u opportunità realistika għat-tkabbir u l-iżvilupp.

IL-LITWANJA

▶ L-INVOLVIMENT TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ FID-DIPARTIMENTI KOLLHA TAL-FABBRICA TAL-KARTI "JSC SMILTANIS IR KO" (IL-LITWANJA)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

FI-2008, wara xi esperjenzi pożittivi b'ħaddiema b'diżabbiltà, il-kumpanija Litwana "JSC SMILTANIS IR KO" iddeċidiet li tapplika għal status ta' Intrapriża Soċjali skont id-Dritt Litwan.

L-għan kien li jiġu inklużi aktar persuni b'diżabbiltà fix-xogħol tal-kumpanija, mhux biss fil-produzzjoni, iżda anki fid-dipartimenti tal-bejgħ, tal-kummerċjalizzazzjoni u tal-kontabilità. B'ħalissa, aktar minn 50 % tan-numru totali tal-impjegati huma persuni b'tipi differenti ta' diżabbiltajiet, li għandhom kuntratti full-time.

Il-kumpanija tipprovdi miżuri ta' akkomodazzjoni raġonevoli mfassla apposta għall-impjegati kollha li għandhom bżonnha. Pereżempju, assistenza personali qed tappoġġa membru tal-persunal bis-Sindromu Down. Madwar 10 % tal-impjegati huma persuni torox, li fil-bidu ħolqu xi sfidi fil-komunikazzjoni. Is-superviżuri pparteċipaw f'taħriġ biex jitgħallmu s-sinjali bażiċi, sabiex ikunu jistgħu jinteragixxu mal-impjegati tagħhom direttament. L-interpreti tal-lingwa bis-sinjali huma kuntrattati biex jgħinu f'laqgħat fil-kumpanija kollha, jew waqt

vjaġġi tal-kumpanija. Qabel ma ġew impjegati persuni b'diżabbiltajiet fiżiċi, l-entraturi u l-kmamar tal-banju ġew magħmulin aċċessibbli u n'holqu spazji tax-xogħol adattati. Il-membri tal-persunal b'diżabbiltà huma integrati bis-sħiħ fil-kumpanija u jattendu taħriġ u diversi avvenimenti soċjali, b'ħal kwalunkwe impjegat ieħor. Sfida komuni fil-każ tal-impjegati b'diżabbiltà kienet li l-biċċa l-kbira tagħhom jaħdmu f'tit aktar bil-mod, u għalhekk il-kumpanija issa tippjana żmien itwal għall-produzzjoni meta taċċetta ordnijiet godda.

L-impenn tal-Maniġer Ġenerali kien indispensabbli fil-ħolqien ta' ambjent tax-xogħol inklużiv u ta' appoġġ għal kulħadd. Wieħed mir-riżultati pożittivi tal-proġett huwa li hemm flutwazzjoni baxxa ħafna fost il-ħaddiema peress li n-nies iħossuhom apprezzati u x-xogħol fil-fabbrika jogħġobhom, minbarra li jħallas ukoll paga decenti.

QASAM TA' ATTIVITÀ

- ▶ Il-produzzjoni tal-karta u ta' provvisti għall-uffiċċji

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

45

KUNTATT

<https://www.smltart.com>

► INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Il-prattika promettenti ta' "JSC SMILTANIS IR KO" turi li l-impjegar ta' persuni b'diżabilità bl-ebda mod ma jxekkel is-suċċess tal-kumpanija, iżda pjuttost jista' jikkontribwixxi għat-tkabbir tagħha.

Bl-appoġġ meħtieġ, il-persuni b'diżabilità jistgħu jkunu impjegati impenjati u leali u jistgħu jgħu impjegati f'dipartimenti u fi rwoli differenti.

IC-ĊEKJA

▶ L-INTRAPRENDITORIJA SOĊJALI F'ETINCELLE O.S. BIEX TIGĠIELED L-ISTERJOTIPI U TWITTI T-TRIQ GĦALL-IMPJIEGI FIS-SUQ TAX-XOGĦOL MIFTUĦ (IĊ-ĊEKJA)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Ħmistax-il sena ilu, Etincelle bdiet bħala ċentru ta' edukazzjoni u taħriġ vokazzjonali. Il-kumpanija malajr intebġet li minkejja li l-persuni b'dizabilità kienu jtemmu b'suċċess il-programmi ta' taħriġ, l-ebda impjegatur ma ried jimpjegahom, minħabba l-isterjotipi persistenti fis-soċjetà.

Għalhekk, Etincelle ddecidiet li ssir intrapriża soċjali u li toħloq b'mod dirett impjegi għall-persuni b'dizabilità fis-setturi tal-gastronomija u tat-tindif. Il-proġett inizjali kien appoġġat mill-Fond Soċjali Ewropew. Illum il-ġurnata hija finanzjarment indipendenti u tmexxi għaxar kafetteriji, sitt gruppi ta' tindif u razzett, u b'kollox timpjega kważi 150 persuna b'dizabilitajiet intellettuali.

Madankollu, fuq il-bażi ta' dawn l-esperjenzi, Etincelle qed tiffoka mill-ġdid l-attenzjoni tagħha fuq l-appoġġ lill-persuni b'dizabilità biex isibu impjegi

fis-suq tax-xogħol miftuħ. Huma joffru kooperazzjoni lill-impjegaturi li m'għandhom l-ebda esperjenza fir-reklutaġġ ta' persuni b'dizabilitajiet intellettuali. Etincelle ħolqot kuncett ta' franchise soċjali verament innovattiv tal-kafetterija tagħha "Mezi Řádky" li jista' jiġi adottat faċilment u stabbilit b'impjegati b'dizabilità. Din l-inizjattiva hija akkumpanjata minn programm metodologiku li għandu fil-mira tiegħu lill-assistenti u lill-ħarrieġa li jkunu f'kuntatt dirett mal-impjegati b'dizabilità (pereżempju fil-kċina).

QASAM TA' ATTIVITÀ

▶ Gastronomija, servizzi ta' tindif

NUMRU TA' PERSUNI B'DIZABILITÀ IMPJEGATI

148

KUNTATT

<http://etincelle.cz>

Matul dawn l-aħħar ħmistax-il sena, 80 % ta' aktar minn 700 impjegat ta' Etincelle kienu persuni b'dizabilità, li akkwistaw filiet, esperjenza ta' xogħol u indipendenza finanzjarja. Ħafna minnhom ħallew lill-kumpanija biex ikompli l-karriera tagħhom fis-suq tax-xogħol miftuħ.

“ Aħna naħsbu li huwa kruċjali li l-potenzjal uman jittieħed bis-serjetà u li ngħinu fl-iżvilupp ta' dawk li tassew jixtiequ jiżviluppaw

▶ INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Fil-bidu, il-klijenti ta' Etincelle kienu riluttanti ħafna li jżuru kafetterija fejn prodotti moħmija friski u ikliet jithejjew minn persuni b'dizabilità. Għalhekk, is-sidien iddeċidew li ma jenfażżawx in-natura inklużiva tal-post iżda riedu lill-klijenti japprezzaw il-prodotti tagħhom għal dak li huma. Dan il-mudell deher li ħadem, bil-kafetteriji kollha tagħhom joperaw b'suċċess.

Etincelle hija konvinta li hemm bżonn ta' leġiżlazzjoni nondiskriminatorja b'saħħitha u infurzabbli biex tincentiva lill-impjegaturi fis-suq tax-xogħol miftuħ biex jimpjegaw persuni b'dizabilità. L-impjegaturi għandhom jingħataw appoġġ biex ikunu jistgħu jipprovdu akkomodazzjoni raġonevoli u jaraw li din l-esperjenza tirnexxi.

SPANJA

▶ INTRAPRIŻA SOĊJALI TA' SUĊĊESS BIEX THARREĠ PERSUNI B'DIŻABILITÀ FIS-SUQ TAX-XOĠHOL MIFTUĦ FI GRUPO SIFU (SPANJA)

▶ DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Grupo SIFU twaqqaf f'Barcellona fl-1993 bħala kumpanija inkluziva, fi żmien meta s-suq tax-xoġhol Spanjol ma kien joffri l-ebda opportunità lill-persuni b'diżabilità. Matul aktar minn 20 sena, il-kumpanija espandiet l-attività professjonali tagħha f'aktar minn 30 ufficcju madwar Spanja u waqqfet l-ewwel ufficcju internazzjonali tagħha fi Franza fl-2018.

Il-kumpanija timpjega madwar 4 500 persuna b'diżabilità fi Spanja, li 35 % minnhom huma kkunsidrati bħala persuni bi bżonnijiet ta' appoġġ kbar. Bħala intrapriża soċjali, hija toffri servizzi ta' faċilitajiet lill-kumpaniji li jesternalizzaw dawn il-kompiti, inkluz:

- ▶ Servizzi ta' tindif
- ▶ Ġestjoni ta' faċilitajiet
- ▶ Provvisti u servizzi
- ▶ Manutenzjoni
- ▶ Konsultazzjoni dwar is-CSR

Fl-2019–2020, Grupo SIFU nediet programm ta' impjieg inkluziv biex jitravwem l-aċċess tal-persuni b'diżabilità għas-suq tax-xoġhol miftuħ.

Sabiex ittejjeb l-impjegabbiltà tagħhom fis-suq tax-xoġhol miftuħ, il-kumpanija pprovdiet aktar minn 30 000 siegħa ta' taħriġ lil aktar minn 1 300 persuna. Fl-2019, għenet lil aktar minn 100 impjegat fit-tranzizzjoni tagħhom lejn is-suq tax-xoġhol miftuħ.

Barra minn hekk, il-Fondazzjoni Grupo SIFU hija assoċjazzjoni mingħajr skop ta' qligħ, li tmexxi taħriġ ta' sensibilizzazzjoni u ta' sensitività għal kumpaniji fis-suq tax-xoġhol miftuħ biex tikkonvincihom dwar il-vantaġġi li wieħed jimpjega persuni b'diżabilità.

Fl-2020, Grupo SIFU rebħet ukoll il-kategorija tan-negozju tal-Premijiet "Impjiegi għal Kulħadd" tal-Assoċjazzjoni Ewropea tal-Fornituri tas-Servizzi għall-Persuni b'Diżabbiltà.

QASAM TA' ATTIVITÀ

- ▶ Servizzi ta' faċilitajiet

NUMRU TA' PERSUNI B'DIŻABILITÀ IMPJEGATI

- ▶ 4500

KUNTATT

<https://www.gruposifu.com>

► INĦARSU LEJN IL-FUTUR

Fi Spanja, il-leġiżlazzjoni kontra d-diskriminazzjoni timponi li 2 % tal-forza tax-xogħol tal-kumpaniji għandhom ikunu persuni b'diżabilità u li għandhom jiffavorixxu s-servizzi pprovduti minn intrapriži soċjalment inkluzivi, kull meta jkun possibbli. Fil-każ li kumpanija ma tkunx tista' tissodisfa l-kwota ta' 2 %, din tista' tissodisfa l-obbligi tagħha billi tikkuntratta intrapriži soċjali li jimpjegaw persuni b'diżabilità għal diversi servizzi. Madankollu, fi Spanja, 81 % tal-kumpaniji privati ma jissodisfawx l-obbligi legali tagħhom. Skont Grupo SIFU, għad hemm sterjotipi persistenti u nuqqas ta' għarfien fis-soċjetà li johlqu ostakli għal persuni b'diżabilità biex isibu impjieg fis-suq tax-xogħol miftuħ. Il-missjoni tagħha hija għalhekk li, permezz ta' servizzi ta' kwalità għolja, turi li l-impjegar ta' persuni b'diżabilità jista' jkun mudell ta' negozju ta' suċċess.

C. EŻEMPJU MIS-SOĊJETÀ ĊIVILI

- ▶ “VALUEABLE NETWORK” BIEX JIPPROMWOVI L-INKLUŻJONI TA’ PERSUNI B’DIŻABILITAJIET INTELLETTWALI FIS-
SETTUR TAL-OSPITALITÀ

QASAM TA’ ATTIVITÀ

- ▶ Is-settur tal-ospitalità (lukandi, ristoranti, kafetteriji)

NUMRU TA’ PERSUNI B’DIŻABILITÀ IMPJEGATI

- ▶ 75

KUNTATT

<https://www.valueablenetwork.eu>

SOĊJETÀ ĊIVILI

Valueable
NETWORK

► DESKRIZZJONI TAL-PRATTIKA PROMETTENTI

Il-“Valueable Network” inħoloq fi ħdan proġett, li ġie stabbilit b’mod kongunt mill-Kummissjoni Ewropea, permezz tal-Programm Erasmus+ u tnieda f’Diċembru 2016. Ikopri sitt (6) pajjiżi Ewropej: L-Italja, Spanja, il-Portugall, l-Ungerija, il-Ġermanja u t-Turkija.

L-għan tal-proġett huwa li jtejjeb ir-Responsabbiltà Soċjali Korporattiva billi jippromwovi l-inklużjoni fis-suq tax-xogħol ta’ persuni b’dizabilitajiet intellettuali permezz ta’ kollokament immirat fis-settur tal-ospitalità.

Diġà hemm aktar minn 100 kumpanija msieħba impenjati fil-“Valueable Network” (lukandi, ristoranti, u kafetteriji), li joffru internships, jew impjeg bi ħlas fis-suq tax-xogħol miftuħ lil total ta’ 226 persuna b’dizabilitajiet intellettuali. 75 persuna ġew impjegati b’kuntratt ta’ xogħol temporanju jew permanenti. Sa mill-bidu tal-proġett, it-tuturi jappoġġjaw persuni b’dizabilitajiet intellettuali biex isibu impjeg ġdid, jimmaniġġjaw appuntamenti, jakkumpanjaw kandidati lejn il-post tax-xogħol il-ġdid u biex iwettqu l-kompiti tagħhom u jintegraw fit-tim. Ġew żviluppati wkoll protokoll għall-

kollaborazzjoni mal-ktajjen tal-lukandi u korsijiet ta’ tagħlim elettroniku għall-fornituri tal-Edukazzjoni u t-Taħriġ Vokazzjonali.

Illum il-ġurnata, “Valuable – handing opportunities” (“Valuable – nimmaniġġjaw l-opportunitajiet”) hija trademark li l-kumpaniji sħab fin-network jistgħu jużaw biex jirriflettu l-impenn tagħhom fi tliet livelli: Bronz, Fidda u Deheb. Il-verżjoni tad-Deheb tingħata lill-impjegaturi li jimpjegaw mill-inqas ħaddiem wieħed b’dizabilità intellettuali u jaġixxu bħala ambaxxaturi tat-trademark. Dawn il-kollokamenti fis-suq tax-xogħol miftuħ appoġġaw lil persuni b’dizabilitajiet intellettuali biex isiru aktar indipendenti fuq il-post tax-xogħol, iżda wkoll fil-ħajja personali tagħhom, minħabba l-ħafna ħiliet godda li żviluppaw u bis-saħħa tad-dħul li jaġhmlu.

► INĦARSU LEJN IL-FUTUR

L-għadd dejjem jizdied ta’ lukandi, ristoranti u kumpaniji oħrajn involuti fil-“Valueable Network” juri li s-settur tal-ospitalità huwa impenjat fl-inklużjoni fis-suq tax-xogħol ta’ persuni b’dizabilitajiet intellettuali u jarahom bħala ħaddiema affidabbli, jekk jiġu pprovduti b’mizuri ta’ akkomodazzjoni raġonevoli. Il-proġett ikkontribwixxa għal ambjent tax-xogħol aktar effettiv u aktar ta’ appoġġ fil-kumpaniji u qajjem kuxjenza fost il-pubbliku ġenerali. Waħda mill-isfidi kienet li l-persuni b’dizabilità ħafna drabi ma jkollhomx it-taħriġ jew l-ambizzjoni meħtieġa biex ifittxu impjeg fis-suq tax-xogħol miftuħ, minħabba stigma fit-tul u l-eskluzjoni soċjali. Il-proġett se jfeħtieġ finanzjament sostenibbli, sabiex jipprovdi perspettiva stabbli u affidabbli għall-persuni b’dizabilitajiet intellettuali biex isibu impjegji fis-settur tal-ospitalità.

▶ MIŦ JIŠTA' JGĦINEK TEZERĊITA D-DRITTIJET TIEGĦEK?

▶ KUNTAŦTI GĦAL INFORMAZZJONI U APPOĠĠ FIL-KAŻ TA' DISKRIMINAZZJONI

KORPI NAZZJONALI GĦALL-UGWALJANZA

Il-Korpi għall-Ugwaljanza huma istituzzjonijiet pubbliċi li jiġġieldu d-diskriminazzjoni fil-livell nazzjonali u li għandhom mandat li jippromwovu, janalizzaw, jimmonitorjaw u jappoġġaw it-trattament ugwali fil-kuntest nazzjonali.

IL-BELĠJU

- ▶ L-Istitut Belġjan għall-Ugwaljanza bejn in-Nisa u l-Irġiel
- ▶ Unia (Ċentru Interfederali għall-Opportunitajiet Indaq)

IL-BULGARIJA

- ▶ Il-Kummissjoni għall-Protezzjoni Kontra d-Diskriminazzjoni

IĊ-ĊEKJA

- ▶ Id-Difensur Pubbliku tad-Drittijiet

ID-DANIMARKA

- ▶ Il-Bord għat-Trattament Ugwali
- ▶ L-Istitut Daniż għad-Drittijiet tal-Bniedem

IL-ĠERMANJA

- ▶ L-Aġenzija Federali Kontra d-Diskriminazzjoni

L-ESTONJA

- ▶ Il-Kummissarju għall-Ugwaljanza bejn is-Sessi u t-Trattament Indaq

L-IRLANDA

- ▶ Il-Kummissjoni Irlandiża għad-Drittijiet tal-Bniedem u l-Ugwaljanza

IL-GREĊJA

- ▶ L-Ombudsman Grieg

SPANJA

- ▶ Il-Kunsill għall-Eliminazzjoni tad-Diskriminazzjoni Razzjali jew Etnika
- ▶ L-Istitut tan-Nisa u għall-Opportunitajiet Indaq

FRANZA

- ▶ Id-Difensur tad-Drittijiet

IL-KROAZJA

- ▶ L-Uffiċċju tal-Ombudsman
- ▶ L-Ombudsman għall-Ugwaljanza bejn is-Sessi
- ▶ L-Ombudswoman għal Persuni b'Diżabilità

L-ITALJA

- ▶ Il-Kunsillier Nazzjonali għall-Ugwaljanza
- ▶ L-Uffiċċju Nazzjonali kontra d-Diskriminazzjoni Razzjali – UNAR

ĊIPRU

- ▶ L-Uffiċċju tal-Kummissarju għall-Amministrazzjoni u l-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem

IL-LATVIJA

- ▶ L-Uffiċċju tal-Ombudsman

IL-LITWANJA

- ▶ L-Uffiċċju tal-Ombudsperson għall-Opportunitajiet Indaq

IL-LUSSEMBURGU

- ▶ Iċ-Ċentru għat-Trattament Indaq

L-UNGHERIJA

- ▶ L-Awtorità għat-Trattament Ugwali
- ▶ L-Uffiċċju tal-Kummissarju għad-Drittijiet Fundamentali

MALTA

- ▶ Il-Kummissjoni għad-Drittijiet tal-Persuni b'Dizabilità – CRPD
- ▶ Il-Kummissjoni Nazzjonali għall-Promozzjoni tal-Ugwaljanza – NCPE

IN-NETHERLANDS

- ▶ L-Istitut Netherlandiż għad-Drittijiet tal-Bniedem

L-AWSTRIJA

- ▶ L-Ombudsman Awstrijak għad-Dizabilità
- ▶ L-Ombud għat-Trattament Ugwali

IL-POLONJA

- ▶ Il-Kummissarju għad-Drittijiet tal-Bniedem

IL-PORTUGALL

- ▶ Il-Kummissjoni għaċ-Ċittadinanza u l-Ugwaljanza bejn is-Sessi
- ▶ Il-Kummissjoni għall-Ugwaljanza fix-Xogħol u l-Impjiegi
- ▶ Il-Kummissjoni Għolja għall-Migrazzjoni

IR-RUMANIJA

- ▶ Il-Kunsill Nazzjonali għall-Ġlieda Kontra d-Diskriminazzjoni

IS-SLOVENJA

- ▶ L-Avukat tal-Principju tal-Ugwaljanza

IS-SLOVAKKJA

- ▶ Iċ-Ċentru Nazzjonali għad-Drittijiet tal-Bniedem

IL-FINLANDJA

- ▶ L-Ombudsman għan-Nondiskriminazzjoni
- ▶ L-Ombudsman għall-Ugwaljanza

L-IŻVEZJA

- ▶ L-Ombudsman għall-Ugwaljanza

▶ KARTI DWAR ID-DIVERSITÀ

Bl-iffirmar ta' karta dwar id-diversità, organizzazzjoni timpenja ruħha li tippromwovi d-diversità u l-opportunitajiet indaqs għall-persunal tagħha.

IL-BELĠJU

Il-Karta dwar id-diversità tar-Regjun ta' Brussell-Kapitali tnediet f'Diċembru 2005 u tinkludi aktar minn 162 organizzazzjoni. Il-Karta hija mmexxija mill-Ministeru għall-Impjiegi u l-Ekonomija, b'kollaborazzjoni mal-Unjoni tal-Intrapriži fi Brussell (UEB) u l-Ministeru tar-Regjun ta' Brussell-Kapitali.

IL-BULGARIJA

Il-Karta għandha tiġi stabbilita fl-2020.*

IČ-ĊEKJA

Il-Karta dwar id-diversità Ċeka tnediet f'Novembru 2014 u għandha 21 firmatarju, inklużi wħud mill-akbar organizzazzjonijiet multinazzjonali fil-pajjiż.

ID-DANIMARKA

Il-Karta dwar id-diversità Daniża tnediet fl-2011. L-Association New Dane stabbiliet il-Karta Daniża għad-Diversità b'appoġġ mill-Ministeru Daniż għat-Tfal, l-Ugwaljanza bejn is-Sessi, l-Integrazzjoni u l-Affarijiet Soċjali.

IL-ĠERMANJA

Il-Charta der Vielfalt Ġermaniża giet immedija f'Diċembru 2006 u għandha aktar minn 2 900 firmatarju. Bħal fil-każ tal-Karta Franciża, din tkopri disa' oqsma ta' diskriminazzjoni.

ESTONIA

Til-Karta dwar id-diversità Estonjana, Eesti Mitmekesisuse Kokkulepewas, tnediet f'Novembru 2012. Hija mmexxija miċ-Ċentru Estonjan għad-Drittijiet tal-Bniedem.

L-IRLANDA

Il-Karta dwar id-Diversità tal-Irlanda tnediet f'Ottubru 2012 u hija mmexxija minn ħdax-il organizzazzjoni, li jirrapprezentaw il-komunità tan-negozju usa' u li jinkludu l-IBEC, il-grupp li jirrapprezenta n-negozju Irlandiż.

IL-GREĊJA

Il-Karta dwar id-Diversità Griega tnediet f'Mejju 2019 u hija appoġġata mis-Segretarjat Ġenerali Grieg għall-Ugwaljanza bejn is-Sessi tal-Ministeru tal-Intern, mill-Kunsill Ekonomiku u Soċjali tal-Greċja, mill-Federazzjoni tal-Municipalitajiet fil-Greċja u mill-Federazzjoni Ellenika tal-impriži. Għandha aktar minn 140 firmatarju.

SPANJA

Il-Karta dwar id-diversità Spanjola, Fundación Diversidad – Charter de la Diversidad en España, tnediet f'Marzu 2009 u hija ffirmata minn aktar minn 650 kumpanija kemm mis-settur pubbliku kif ukoll minn dak privat. Il-Karta tnediet fuq inizzjattiva tal-Istitut Ewropew għall-Ġestjoni tad-Diversità u l-Fondazzjoni Alares bl-appoġġ tal-Ministeru Spanjol għall-Opportunitajiet Indaqs.

FRANZA

Il-Karta dwar id-diversità Franciża tnediet f'Ottubru 2004 u hija ospitata minn Les Entreprises pour la Cité (precedentement IMS-Entreprendre pour la cité), organizzazzjoni li taħdem biex tippromwovi r-responsabbiltà soċjali korporattiva. Bħalissa hemm aktar minn 3 200 firmatarju, l-aktar negozji żgħar u ta' daqs medju, iżda tinkludi wkoll istituzzjonijiet pubbliċi.

IL-KROAZJA

Il-Karta Kroata tnediet fl-4 ta' Ottubru 2017 f'Zagreb, ikkofinanzjata mill-Programm dwar il-Gustizzja tal-Unjoni Ewropea. Sa tmiem l-2017, il-Karta kellha 38 firmatarju.

L-ITALJA

Il-Karta Taljana għall-Opportunitajiet Indaqs u l-Ugwaljanza fuq ix-Xogħol tnediet mill-Ministeru tax-Xogħol. Il-karta hija appoġġata mill-Ministru tax-Xogħol Taljan u mill-Ministru tal-Opportunitajiet Indaqs u tnediet mill-Kunsillier Nazzjonali għall-Opportunitajiet Indaqs tal-Ministeru tax-Xogħol, Fondazione Sodalitas u l-kumitat ta' tmexxija li jippromwovi l-Karta. Madwar 895 intrapriża privata, inkluż madwar 450 SME u 160 awtorità pubblika, b'aktar minn 700 000 impjegat, iffirmaw il-Karta.

ĊIPRU

Il-Karta għandha tiġi stabbilita fl-2020.*

IL-LATVJA

Il-Karta dwar id-Diversità tal-Latvja tnediet fi Frar 2019 mill-assoċjazzjoni Open Centre.

IL-LITWANJA

Il-Karta dwar id-Diversità tal-Litwanja tnediet f'Ottubru 2018 mid-Diversity Development Group u mis-SOPA u ġiet iffirmata minn 25 kumpanija.

IL-LUSSEMBURGU

Imnedija f'Settembru 2012 mill-IMS Luxembourg (Institut pour le Mouvement Sociétal), il-Karta dwar id-Diversità ta' Lëtzebuerg gradwalment ziedet il-firmatarji tagħha għal 188 fl-2019, b'atturi kemm privati kif ukoll pubbliċi.

* https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/diversity-management/diversity-charters-eu-country_mt

L-UNGERIJA

Il-Karta dwar id-diversità Ungeriza tnediet f'Ottubru 2016 mill-forum tal-Mexxejja Kummerċjali Ungerizi (HBLF), fi sħubija ma' mtd Consulting, u hija appoġġata mill-Ministeru Ungeriz tal-Ekonomija Nazzjonali.

MALTA

Il-Karta għadha ma gietx stabbilita.

IN-NETHERLANDS

Il-Karta dwar id-diversità Netherlandiża, il-Karta Diversiteit, tnediet f'Lulju 2015, inizjalment bi 22 impjegatur mis-settur pubbliku u dak privat.

L-AWSTRIJA

L-Austrian Charta der Vielfalt tnediet f'Novembru 2010 u għandha aktar minn 230 firmatarju mis-settur privat u dak pubbliku. Il-karta hija mmexxija mill-Kamra tal-Ekonomija Federali Awstrijaka u mill-Kamra tal-Ekonomija ta' Vjenna.

IL-POLONJA

Il-Karta dwar id-diversità Pollakka, il-Karta Różnorodności, tnediet fi Frar 2012 u għandha aktar minn 270 firmatarju. Il-Karta tnediet mill-Forum Kummerċjali Responsabbli b'kollaborazzjoni mal-Uffiċċju tal-Plenipotenzjarju tal-Gvern għat-Trattament Ugwali u mal-Uffiċċju tad-Difensur Pollakk tad-Drittijiet tal-Bniedem.

IL-PORTUGALL

Il-Karta dwar id-diversità Portugiża, il-Carta Portuguesa para a Diversidade, tnediet f'Marzu 2016.

IR-RUMANIJA

Il-Karta dwar id-Diversità Rumena tnediet f'April 2018 f'Bucharest, bi 80 firmatarju. Hija waħda mill-eżiti tal-proġett I.D.E.A.S. (Innovazzjoni. Diversità. Ekonomija. Sensibilizzazzjoni. Suċċess.) L-implimentazzjoni tal-Karta giet ikkofinanzjata mill-Programm ta' Drittijiet, Ugwaljanza u Ċittadinanza tal-Unjoni Ewropea.

IS-SLOVENJA

Il-Karta dwar id-Diversità Slovena, tnediet f'Novembru 2017 u għandha aktar minn 60 firmatarju. Il-Karta dwar id-diversità tas-Slovenja hija kkoordinata minn Dobrovita Ltd. u hija wieħed mill-eżiti tal-proġett I.D.E.A.S. (Innovazzjoni. Diversità. Ekonomija. Sensibilizzazzjoni. Suċċess.) L-implimentazzjoni tal-Karta kienet ikkofinanzjata mill-Programm dwar il-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

IS-SLOVAKKJA

Il-Karta dwar id-diversità Slovakka, il-Charta Diverzity, tnediet f'Mejju 2017. Hija mmexxija mill-fondazzjoni Pontis (Nadacia Pontis), appoġġata mill-Ministeru tax-Xogħol, l-Affarjiet Soċjali u l-Familja tar-Repubblika Slovakka.

IL-FINLANDJA

Il-Karta dwar id-Diversità tal-Finlandja, Suomen monimuotoisuusverkosto, tnediet f'Ottubru 2012 u għandha 59 firmatarju. Il-Karta hija mmexxija mill-FIBS, in-network ewlieni tar-responsabbiltà korporattiva fil-Finlandja.

L-IŻVEZJA

Il-Karta dwar id-Diversità tal-Iżvezja tnediet f'Diċembru 2010. Il-firmatarji tagħha jimpjegaw aktar minn 300 000 persuna.

▶ KUNTATTI GĦAL INFORMAZZJONI FUQ LIVELL EWROPEW

- ▶ **Equinet** <https://equineteurope.org>
- ▶ **Ombudsman Ewropew** <https://www.ombudsman.europa.eu>
- ▶ **L-Aġenzija tal-Unjoni Ewropea għad-Drittijiet Fundamentali (FRA)** <https://fra.europa.eu>
- ▶ **L-Awtorità Ewropea tax-Xogħol** <https://www.ela.europa.eu>
- ▶ **Is-Servizzi Ewropej tax-Xogħol (EURES)** <https://ec.europa.eu>
- ▶ **Il-Forum Ewropew dwar id-Diżabbiltà (EDF)** <http://edf-feph.org>
- ▶ **L-Assoċjazzjoni Ewropea tal-Fornituri tas-Servizzi għall-Persuni b'Diżabbiltà (EASPD)** <https://www.easpd.eu>
- ▶ **L-Aġenzija Ewropea għas-Sigurtà u s-Saħħa fuq il-Post tax-Xogħol (EU-OSHA)** <https://osha.europa.eu>

► KIF TISTA' TIKKONTESTA D-DISKRIMINAZZJONI FUQ IL-POST TAX-XOGĦOL?

► X'GĦANDEK TAGĦMEL JEKK INTI KONT VITTMIA TA' DISKRIMINAZZJONI?

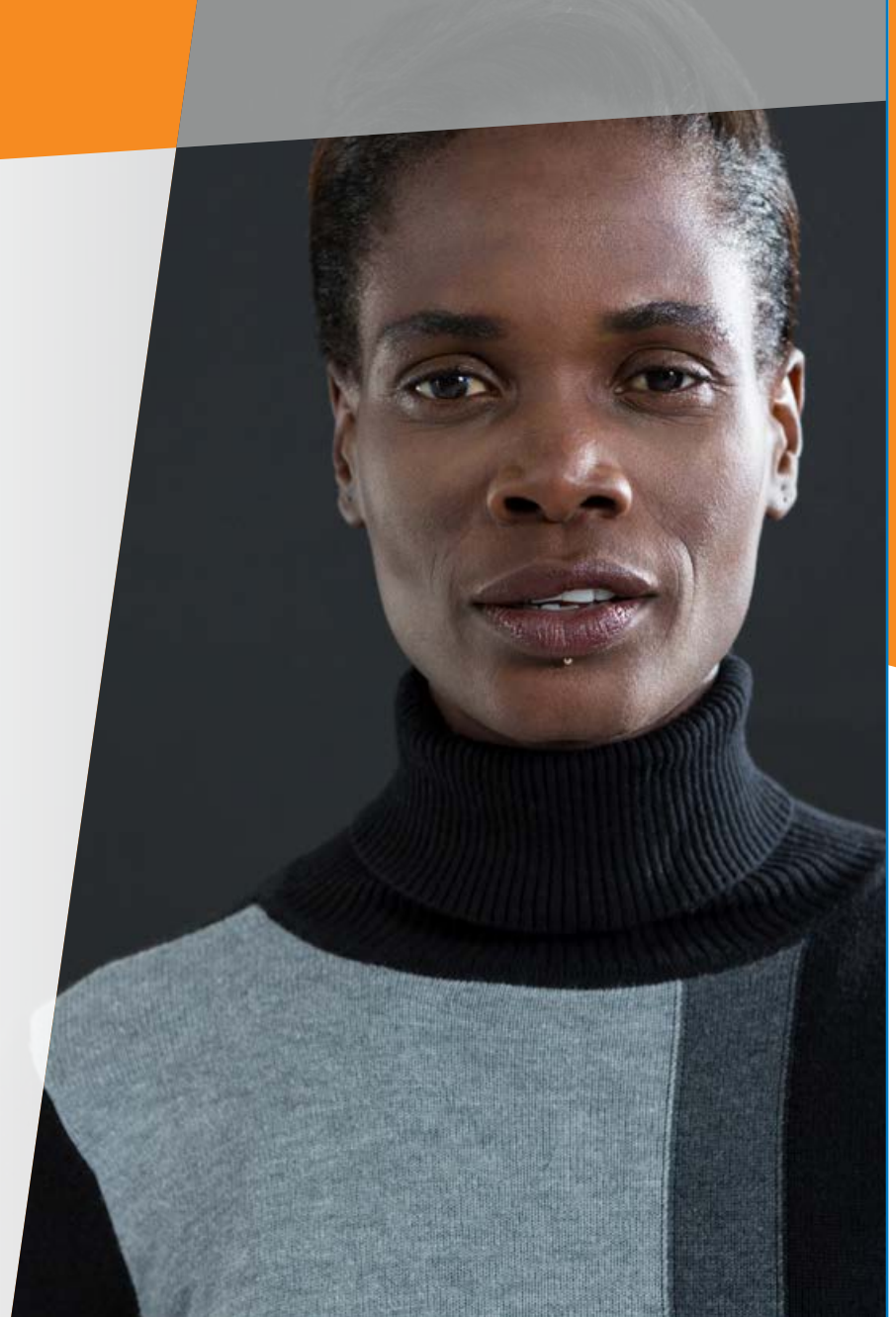
- Għandek tiġbor kull evidenza meħtieġa biex tappoġġa t-talba tiegħek, bħal ittri, e-mails u dokumenti oħra.
- Jeħtieġ li turi li inti kont trattat differenti u li dan kien minħabba s-sess, l-età, id-dizabilità, **l-orjentazzjoni sesswali, ir-reliġjon jew it-twelmin, l-orijini razzjali jew etnika tiegħek.**
- Imbagħad hija r-responsabbiltà tal-impjegatur li juri li ma kien hemm l-ebda ksur tal-principju tat-trattament ugwali minħabba li d-deċiżjoni tiegħu kienet ibbażata fuq raġunijiet legittimi oħrajn.
- Tista' tipprezenta lment lill-Kummissjoni Ewropea jekk taħseb li l-legiżlazzjoni fl-Istat Membru tiegħek mhijiex kompatibbli mad-dritt tal-UE. Madankollu, il-Kummissjoni **ma tistax tintervjeni f'każijiet individwali.**
- Tista' tikkuntattja lill-korp nazzjonali tiegħek tal-ugwaljanza għax dan ikun jista' jinnegozja bejn u bejn l-impjegatur. F'xi każijiet, jista' wkoll iressaq każijiet quddiem il-qorti (ara hawn fuq għad-dettalji ta' kuntatt tal-korp nazzjonali għall-ugwaljanza tiegħek).

► X'JIGRI META TRESSAQ ILMENT QUDDIEM IL-QRATI NAZZJONALI?

- Tista' tressaq każijiet ta' diskriminazzjoni permezz ta' proċedimenti kriminali, civili jew amministrattivi, skont il-ligijiet tal-Istat Membru.
- Xi kultant, soluzzjoni negozjata hija possibbli bejn u bejn l-impjegatur tiegħek permezz tal-aġenti ta' medjazzjoni tal-Istat Membru. Dan normalment jieħu anqas żmien u jiswa anqas flus.
- Wara li tipprezenta evidenza ta' diskriminazzjoni, l-impjegaturi soġġetti għall-ilmenti jridu juru li ma kien hemm l-ebda diskriminazzjoni bbażata fuq ir-raġunijiet proibiti. **Id-Direttivi tal-UE dwar in-nondiskriminazzjoni jcaqilqu l-oneru tal-provi, u b'hekk jagħmluha aktar faċli għall-vittmi tad-diskriminazzjoni biex iressqu l-ilmenti.**
- Jekk it-talba titressaq quddiem il-qorti, korpi ta' ugwaljanza, trade unions, NGOs jew avukati jistgħu jipprovdu għajjnuna legali u pariri.
- Jekk il-qorti nazzjonali tkun teħtieġ gwida dwar l-interpretazzjoni tad-Direttivi tal-UE dwar in-nondiskriminazzjoni, tista' tagħmel domandi preliminari lill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea.

▶ **X'JIGRI JEKK L-ILMENT
TIEGHEK IKUN TA' SUĊĊESS?**

- ▶ Filwaqt li d-dritt tal-UE ma jistipulax liema rimedji huma disponibbli, dan jgħid li jkunu meħtieġa pieni effettivi, proporzjonati u dissważivi.
- ▶ Skont il-leġiżlazzjoni nazzjonali, tista' tkun intitolat/a għal kumpens, reintegrazzjoni f'impjieg, jew ordni li tirrikjedi lill-impjegatur jirrimedja għad-diskriminazzjoni u jipprovdi akkomodazzjoni raġonevoli.

Il-Lussemburgu: L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2020

©L-Unjoni Ewropea, 2020

Il-politika tal-użu mill-ġdid tad-dokumenti tal-Kummissjoni Ewropea hija rregolata bid-Deċiżjoni 2011/833/UE (ĠU L 330, 14.12.2011, p. 39).

Ritratti: ©EuropeanUnion ©Shutterstock & ©iStock
Għal kull użu jew riproduzzjoni ta' ritratti jew materjal ieħor li mhuwiex taħt id-drittijiet tal-awtur tal-UE, għandu jintalab permess direttament mingħand id-detenturi tad-drittijiet.